

kultur **TRØKK**

NR. 3:2012 • INFORMASJONSBLAD FRA NORSK KULTURSKOLERÅD

JUNIOR KISS, FOTO: EGI L HOFSLI

- S:04 NORSK KULTURSKOLERÅDS LANDSMØTE 2012
- S:06 FEM FYRTÅRNKULTURSKOLER SKAL UTNEVNES
- S:19 MESTERMØTER FOR DRØMMESTIPENDNOMINERTE

Redaksjon:

Egil Hofslid, redaktør

Telefon: 908 35 229

E-post: egil.hofslid@kulturskoleradet.no

Annonseavdeling:

Kontakt redaktør for bestilling og andre henvendelser om annonsering

Annonsepriser:

Helside: 6290 kr

Halvside (liggende format): 4190 kr

I tillegg tilbyr vi annonser av tre ulike bredder:

Enspaltere: 56 mm

Tospaltere: 118 mm

Trespaltere: 180 mm

Mm-pris (måles etter høyde) for disse: 10 kr

Gode rabatter:

Gis om flere innrykk er aktuelt

Utgivelser 2012:

Nr. 1: 14. mars

Nr. 2: 6. juni

Nr. 3: 17. oktober

Nr. 4: 10. desember

Annonsefrister: Fins på nettstedet

kulturskoleradet.no. I søkefeltet skriver du

Annonse- og utgivelsesinformasjon

Opplag: 5.000

Abonnement:

Bladet distribueres gratis til landets kulturskoler. Alle andre som vil kan også abonnere. Ta kontakt for tilbud

Utgiver:

Norsk kulturskoleråd

Postadresse: 7491 Trondheim

Besøksadresse: Fjordgata 1

Telefon: 73 56 20 00

Telefaks: 73 56 20 01

E-post: post@kulturskoleradet.no

Internettadresse: kulturskoleradet.no

De vesentlige spørsmålene

Er tilgang til kunst og kultur en rettighet?

Hvis ja; hvordan forvalter vi den?

Vi går en spennende tid i møte. Landsmøte i Norsk kulturskoleråd 2012 står for døren. Vi får snart en NOU-rapport om kulturpolitikken (Kulturutredningen 2014 - Engerutvalget). Det skal være stortingsvalg høsten 2013. Barn og unges tilgang til og deltakelse i kunst- og kulturaktiviteter er et viktig tema for Norsk kulturskoleråd.

«Kulturskole for alle?» – Telemarksforsknings rapport fra 2009, viser til at det er noen forhold som er særlig avgjørende for deltakelse i kulturskolene. Kulturskolene må ha en viss bredde i tilbudet, og samarbeid med skole og kulturliv øker mulighetene for bredde i deltakergruppen. Pris er også en faktor, men vi skal la det ligge her.

Agderforskning peker på at kulturskolen har et kommunikasjonsproblem; kulturskolene makter ikke gjøre tilbudet kjent for nye målgrupper og har kanskje heller ikke et faglig innhold som kan gjøre tilbudet interessant nok for flere (Rapport 05/2012).

Utfordringene er mange for kulturskolene: Det forventes at vi skal gi plass til flere, utvide med nye fagtilbud, samarbeide med skole og kulturliv og videreutvikle innhold i eksisterende tilbud. Samtidig som forventningene til kulturskolens tilbud øker, ser vi at grunnskolen, der alle barn er, sliter med manglende kompetanse i kunstfagene.

Situasjonen i dag er at ikke mer enn drøyt 15 prosent av grunnskoleelevene i Norge får et kulturskoletilbud, og antall elevplasser har ikke økt vesentlig de siste årene.

FNs barnekonvensjon artikkel 31 sier noe om barns rett til kunst og kultur, og artikkel 31.2 er tydelig ikke bare på retten til å delta, men også at partene skal «oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter».

Opplæringsloven (§ 13-6) pålegger alle kommuner å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge. Men den individuelle retten til deltakelse er ikke nedfelt i loven.

Hvordan tenker vi om retten til deltakelse i kunst og kultur for barn og unge? Vi har noen vesentlig spørsmål som bør drøftes utover vinteren og våren:

- Kan vi akseptere at det finnes et lovpålagt tilbud der ikke alle er sikret den samme rett til deltakelse?
- Hvem bærer det juridiske ansvar for at FNs barnekonvensjon skal ivaretas; stat eller kommune?

kommentator: *inger anne westby*
direktør, Norsk kulturskoleråd

Nå er det kulturskolens tur!

På vårt landsmøte 2012 inviterer vi torsdag 18. oktober til en generaldebatt med tittelen «Nå er det kulturskolens tur!». Bakgrunnen er Kulturløftet II fra regjeringen Stoltenberg der det står at det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris.

Dette løftet kom i forkant av Stortingsvalget 2009. Vi i Norsk kulturskoleråd gledet oss veldig over løftet, og vi har foran hvert statsbudsjett sett fram til at løftet skulle konkretiseres. Jo da, vi har de tre siste årene fått 40 millioner kroner årlig i form av såkalte utviklingsmidler fra Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Men det er fortsatt langt fram til at «alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris».

Løftet er ikke gått i glemmeboka hos oss, og vi skal ha det med oss når statsbudsjettet for 2013 blir lagt fram. I skrivende stund er ikke det kjent

(statsbudsjettforslaget ble framlagt mandag 8. oktober, se kulturskoleradet.no for nyhetssak om dette, red.anm.). Men det er ikke fritt for at utålmodigheten begynner å bli stor. Vi mener derfor at det er på sin plass å minne politikerne om at nå er det vår tur.

Norsk kulturskoleråd er i den lykkelige situasjon at vi har bare venner og møter velvilje og godord i alle fora når vi snakker om viktigheten av kulturskole. Det er vel og bra, men nå synes vi at det er vår tur til å få velvilje og godord konkretisert i en økt satsing på kulturskolens virksomhet. Vennskap forplikter gjennom hele året, og ikke bare på festdager, nå er det vår tur.

På NRK1s Dagsrevyen 18. september ble ventelistene i kulturskole-Norge fokusert i en nyhetsreportasje. I følge NRK vil Kristelig Folkeparti ta saken opp i Stortinget, med tanke på en nasjonal satsing for å få et tilbud til alle. Norsk kulturskoleråd har tidligere i år - i brev form - gitt alle politiske partier innspill på en

nasjonal satsing på kulturskolen på tvers av partipolitikk, slik det ble gjort med barnehagesatsinga.

Vi ser fram til at saken blir tatt opp i Stortinget - for nå er det vår tur.

Vi merket oss at statsråd Halvorsen hadde følgende kommentar på Dagsrevyen da hun ble konfrontert med Kulturløftet II og de nærmere 30.000 på venteliste: - Du får vente og se. Vi har ennå noen måneder på oss, det vil si vi har ett år.

Statsråden kommer til oss på landsmøtets andre dag; 19. oktober. Vi forventer at hun klart og tydelig sier at nå er det kulturskolens tur.

kommentator:
trygg jakola
styreleder,
Norsk kulturskoleråd

:kunstglimt

Kalendertid

Denne gangen bruker vi kunstglimtspalten til å minne om at det ennå er mulig å sende inn bidrag til Kulturskolekalenderen 2013. Se artikkelen om dette på side 10.

Innsendingsfristen er fredag 26. oktober. Mange har allerede sendt inn fine bidrag, men juryen vil gjerne gi enda flere sjansen til å få kunsten sin «utstilt» i Kulturskolekalenderen 2013.

Bildet som gjengis her kommer fra Randaberg kulturskole i Rogaland, er et akrylmaleri og har høst som tema.

kunstner: Silje Brunvand Wolf
alder: 10 år
skole: Randaberg kulturskole
lærer: Hanne Tobiassen

:fakta

Intense og viktige dager i Hamar

hamar: Ny styreleder og nytt styre skal velges. Kunnskapsminister Kristin Halvorsen kommer. En generaldebatt ser dagens lys. Årets kulturskolekommune skal kåres. Hederspris skal utdeles. Fyrtårnkulturskoler skal utnevnes.

Vi snakker innhold på Norsk kulturskoleråds landsmøte 2012, som arrangeres i Hamar 18. og 19. oktober. Det ligger an til å bli intense og innholdsrike dager for både delegater og gjester - med mye viktig på programmet, som alltid ved et landsmøte i Norsk kulturskoleråd.

På Scandic Hamar samles over 150 deltakere, hvorav cirka 90 er landsmøte-delegater. I tillegg til de tradisjonelle og viktige landsmøtesakene, er det selvsagt knyttet mye spenning til kunnskapsminister Kristin Halvorsen innlegg på landsmøtets andre dag.

Har ministeren med seg noe «konkret» som vil glede landsmøtet litt ekstra denne gangen? Det er jo valgår i 2013, og den rødgrønne regjeringen har vært offensiv i sine løfter om hvordan situasjonen i kulturskolen skal være om få år. Ennå er det mange som mener det er langt fram til at løftet «alle som vil skal få et kulturskoletilbud til en rimelig pris», er innfridd. Kanskje synes Halvorsen tida er inne for å synliggjøre en innspurt som monner, og som virkelig gleder kulturskolefolket?

Generaldebatt

Som ved landsmøtet i 2010 spres landsmøtesakene over to dager, og det skapes rom for en generaldebatt første dag. «Nå er det kulturskolens tur!» er debattens vignett, som kommer etter en innledning om Kulturutredningen 2014, ved Anne Enger, leder for utvalget som arbeider med denne.

I selve debatten deltar Christel Meyer (KS, tidligere varaordfører i Hamar), Arnfinn Bjerkestrand (andre nestleder, Norsk kulturråd), Eirik Birkeland (rektor, Norges musikkhøgskole), Geir Jørgen Bekkevold (stortingsrepresentant, Kristelig Folkeparti) og Tor Bremer (stortingsrepresentant, Arbeiderpartiet).

Ny styreleder

Valg er et fast og viktig innslag på et landsmøte, med valg av sentralstyre (leder, nestleder, fem styremedlemmer) som viktigste punkt. Om valgkomiteens innstilling blir landsmøtets vedtak vil nytt styre se slikt ut:

Nils Reielson Sandal fra Sogn og Fjordane (styreleder), Heidi Hesselberg Løken fra Buskerud (nestleder), Gunnar Skaar fra Vest-Agder, Sigrun Fostad fra Nordland, Liv Kari Eskeland fra Hordaland, Bjørg Tørresdal fra Nord-Trøndelag, Mathias Lundquist fra Østfold. Av disse er Sandal, Skaar og Fostad med i det avtroppende styret. I tillegg kommer Anders Aabø fra Rogaland som de ansattes nye representant i styret.

Nils R. Sandal (62) fra Gloppen har lang fartstid som politiker, for Senterpartiet. Han var fylkesordfører i Sogn og Fjordane i tolv år (1999-2011). Før dette var han ordfører i Gloppen (1988-1998).

Utnevelser og priser

Prisutdelinger har også blitt et fast innslag på Norsk kulturskoleråds landsmøte. I år skal Norsk kulturskoleråds hederspris utdeles samt at Årets kulturskolekommune 2012 og fem fyrtårnkulturskoler (se egen sak side 6) utnevnes.

Et landsmøte i Norsk kulturskoleråd inkluderer naturlig nok også rikelig med kunstneriske innslag, og minst like naturlig kunstneriske bidrag framført av kulturskoleelever. Og tradisjonen tro blir det en festmiddag med mange kunstneriske innslag torsdagskvelden.

Merk: I år kommer foreligger ikke Norsk kulturskoleråds virksomhetsmelding i trykt utgave før landsmøtet. Et utkast fins elektronisk, men meldinga trykkes ikke før etter landsmøtet. Dette for å kvalitetssikre produktet ytterligere.

ønsker velkommen: Hamar-ordfører Morten Aspeli ønsker landsmøtets delegater og gjester velkommen.
foto: hamar kommune

tekst og foto: egil hofslø

statsråd kommer: Kunnskapsminister Kristin Halvorsen gjør som i fjor; holder innlegg på Norsk kulturskoleråds landsmøte.

styreleder kandidat: Nils R. Sandal er av valgkomiteen innstilt som styreleder kandidat for perioden 2012-2014. [foto: sp.no](http://sp.no)

Sakliste landsmøtet 2012

- 1) Konstituering
- 2) Styrets beretning for siste toårsperiode
- 3) Revidert regnskap for 2010 og 2011
- 4) Kontrollkomiteens innstilling for siste toårsperiode
- 5) Saker som forelegges av styret
- 6) Innkomne saker
- 7) Virksomhetsplan 2013-2014
- 8) Medlemskap i andre organisasjoner
- 9) Medlemskontingent for 2013-2014
- 10) Godtgjørelse til styret 2013-2014
- 11) Rammebudsjett 2013 - Økonomiplan 2013-2016
- 12) Valg
- 13) Resolusjon(er)

Og Årets kulturskolekommune 2012 blir...

hamar: Norsk kulturskoleråd skal igjen kåre Årets kulturskolekommune. Vinnerens navn offentliggjøres 19. oktober, under Norsk kulturskoleråds landsmøte i Hamar.

Sist prisen ble utdelt var i 2010, da var det Fjell kommune i Hordaland som fikk den gjeve prisen.

Prisen Årets kulturskolekommune 2012 tildeles en kommune som gjennom sin kulturskolevirksomhet viser at den prioriterer tilbudet særlig høyt og kan tjene som en foregangskommune overfor andre.

Forslag på kandidater er fremmet via Norsk kulturskoleråds fylkes- og regionsavdelinger. En oppnevnt jury har vurdert kandidatene og kulturskolerådets sentralstyre har deretter fattet et vedtak med utgangspunkt i denne juryens innstilling.

Tidligere prisvinnere

- 2011: ikke utdelt
- 2010: Fjell
- 2009: ikke utdelt
- 2008: ikke utdelt
- 2007: Fredrikstad
- 2006: Skien
- 2005: Eidsvoll
- 2004: Østre Toten
- 2003: Asker
- 2002: Tromsø
- 2001: Bergen
- 2000: Porsgrunn
- 1999: Trondheim
- 1998: Kåfjord
- 1997: Namsos

Landsmøteprogram i kortversjon

Sted og lokaler

Scandic Hamar, Vangsveien 121, Hamar. Registrering foregår i resepsjonsområdet, hvor det også er en utstilling med kunst laget av kulturskoleelever fra Hedmark.

Torsdag 18. oktober

- 09.30: Ankomst, registrering, kaffe
- 10.30: Velkommen. Kunstnerisk innslag. Velkomsthilsen ved hamarordfører Morten Aspeli. Presentasjon av nye fyrtårnkulturskoler
- 11.00: Landsmøtet starter. Åpning ved styreleder. Konstituering. Møtestart, sakene 1-4
- 12.30: Lunsj
- 13.30: Kunstnerisk. Landsmøtet fortsetter, framlegg og debatt i sak 5.2 (Strategi 2020) og sak 7 (Virksomhetsplan). Kunstnerisk
- 14.45: Kaffe / frukt
- 15.00: Kulturutredningen 2014 v/ utvalgsleder Anne Enger
- 15.20: Generaldebatt «Nå er det kulturskolens tur!»
- 17.30: Møteslutt første dag
- 19.00: Festmiddag med aperitiff i Hamarhallen. Utdeling av prisen Årets kulturskolekommune 2012

Fredag 19. oktober

- 08.30: Kunstnerisk. Landsmøtet fortsetter, sakene 5.1, 6, 8-10 og 13 samt votering i sakene 5.2 og 7
- 10.15: Kaffe / frukt. Utsjekking
- 10.45: Landsmøtet fortsetter, sakene 11-12
- 12.00: Utdeling av Norsk kulturskoleråds hederspris
- 12.30: Statsråd Kristin Halvorsen - innlegg. Kunstnerisk. Landsmøtet avsluttes
- 13.15: Lunsj
- 14.00: Avreise

19 kulturskoler nominert til fyrårnstatus

trondheim: Norsk kulturskoleråd ønsker å trekke fram gode eksempler på kulturskoler som leder an utviklingen i kulturskole-Norge. Fem fyrårnkulturskoler skal utnevnes, og 19 kulturskoler er nå nominert.

Selve utnevnelsene skjer 18. oktober, på Norsk kulturskoleråds landsmøte i Hamar.

– Juryen er overveldet over det høye nivået på nominasjonene til fyrårnkulturskolene for 2012- 2014. Det har kommet inn 19 nominasjoner fordelt på 14 fylker innenfor de fem kategoriene som det skal utnevnes fyrårnkulturskoler i, sier juryleder Stein Erik Hansen, til daglig fagsjef i Norsk kulturskoleråd.

Det skal utnevnes fyrårnkulturskoler innen følgende utviklingsområder:

- Inkludering
- Samarbeid og samhandling
- Lokaliteter og utstyr
- Faglig bredde
- Ny fagmetodikk

Fylkes- og regionstyrene i Norsk kulturskoleråds lokalavdelinger har i samarbeid med kulturskolekonsulentene innstilt kandidater, som så ble vurdert av en jury bestående av Edvin Eriksen (Norsk kulturskoleråd Møre og Romsdal), Torstein Sigel (UKM Norge), Hilde Roald Bern, Siri Singsaas og Stein Erik Hansen (alle fra Norsk kulturskoleråd sentralt).

Har bemerket seg nasjonalt

– De nominerte kulturskolene profilerer seg - gjennom sin aktivitet - i sitt lokalsamfunn på en fremragende måte. Deres aktivitet har blitt lagt merke til nasjonalt og har hatt stor betydning for utviklingen i kulturskolen regionalt innenfor de fem områdene, sier juryleder Stein Erik Hansen.

For juryen var det utfordrende arbeid å skulle velge ut de fem beste blant så mange gode kandidater, sier Stein Erik Hansen.

Med utnevnelsen følger det diplom og 20.000 kroner samt omtale i Kulturtrøkk, Norsk kulturskoleråds eget tidsskrift. De utnevnte vil dessuten få anledning til å presentere seg på stand under Norsk kulturskoleråds landsmøte 2012.

De fem fyrårnene skal vise vei gjennom sin aktivitet i to år framover og bidra til et positivt fokus på viktige utviklingsområder i kulturskolen. I 2014 vil det bli utpekt nye fyrårnkulturskoler.

De 19 nominerte

- Kulturskolen i Ås, Akershus
- Elverum kulturskole, Hedmark
- Gol kulturskule, Buskerud
- Kongsberg kulturskole, Buskerud
- Larvik kulturskole, Vestfold
- Stokke kulturskole, Vestfold
- Skien kulturskole, Telemark
- Porsgrunn kulturskole, Telemark
- Kristiansand kulturskole, Vest-Agder
- Stord kulturskule, Hordaland
- Gloppen kulturskule, Sogn og Fjordane
- Molde kulturskole, Møre og Romsdal
- Melhus kulturskole, Sør-Trøndelag
- Namsos kulturskole, Nord-Trøndelag
- Salten kultursamarbeid (ni samarbeidende kulturskoler), Nordland
- Harstad kulturskole, Troms
- Karlsøy kulturskole, Troms
- Troms kulturskole, Troms
- Hammerfest kulturskole, Finnmark

molde nominert: Blant de nominerte kulturskolene fins også Molde kulturskole, som de siste årene har lyktes godt med prosjektet «Blås i skolen».

tekst og foto: egil hofslis

Yter manusassistanse

mysen: Å finne gode manus for bruk i kulturskolen er en utfordring mange teaterpedagoger finner svært krevende. Norsk kulturskoleråd trår til og yter manusassistanse.

Det gjøres på to måter:

- Knut Olav Brekkklund Sæves, kulturskolerektor i Eidsberg med teaterfaglig bakgrunn og medlem i den nasjonale ressursgruppa for teaterfaget i kulturskolen, har vurdert manus i databasen Dramas, og gir både anbefalinger og ikke-anbefalinger på kulturskoleradet.no
- Norsk kulturskoleråds egen teatermanusbase mer enn fordobles innen kort tid, både med innkjøpte manus og med manus som kulturskolerådet har fått vederlagsfritt (se undersak om om Christin Holms gratismanus). Også disse manusene fins omtalt på kulturskoleradet.no

Det finnes i dag store mengder dramatiske tekster i mange ulike kategorier og formater. Nærmere 6000 av dem er tilgjengelige hos Dramas (Se nettstedet dramas.no). Av disse er nærmere 250 kategorisert som barne- og ungdomsteater.

Tilbakemeldinger fra teaterlærere i kulturskolen har vært at de finner det vanskelig å finne de rette manusene hos Dramas. En av de prioriterte oppgavene i den nasjonale ressursgruppa har derfor vært å begynne en vurdering av manuskriptene som er kategorisert

som barne- og ungdomsteater. Knut Olav Brekkklund Sæves har hatt ansvaret for dette. I den første runden valgte han ut 27 manus til vurdering. Av disse ble 14 anbefalt til norske kulturskoler.

Fire kriterier

– Manusene er blitt lest, vurdert og sammenliknet opp i mot fire gitte kriterier som vi mener er relevante for teatervirksomheten i kulturskolen, sier Knut Olav Brekkklund Sæves.

Disse kriteriene sier at teksten skal

- 1) Holde en gitt kunstnerisk kvalitet
- 2) Åpne for integrasjon av relevant teaterpedagogikk
- 3) Kunne iscenesettes i et egnet format for en norsk kulturskole
- 4) Ha en solid andel karakterer med troverdig rollealder, med relevante intriger og dramatiske situasjoner

– Norske kulturskolars teaterpraksis varierer mye fra sted til sted. Det er derfor ikke gitt at alle anbefalte manus er egnet på en hvilken som helst kulturskole, sier Brekkklund Sæves.

[Dette er en kortversjon av en lengre nyhetsartikkel på nettstedet kulturskoleradet.no]

tekst og foto: egil hofsl

vurderer manus: Knut Olav Brekkklund Sæves har vurdert mange teatermanus med tanke på hvorvidt de er egnet for kulturskolen.

- Dramas er et serviceorgan for amatørteatergrupper i Norge, og bistår med å søke om spilletillatelse samt låner ut lesemanus
- I denne databasen finner du nærmere 6000 manustitler, som du kan søke opp og bestille for lesing eller fremføring
- Basen er et samarbeid mellom Norsk teaterråd og fire manusarkiver rundt omkring i landet

Kilde: dramas.no

:fakta

Nytt gratismanus fra Tante Propell

horten: Manusforfatteren og teaterpedagogen Christin Holm alias Tante Propell har igjen vært raus og skjenket Norsk kulturskoleråd et teatermanus tilrettelagt for kulturskolebruk.

Manuset «Klatt i Klatt» kan du lese mer om på kulturskoleradet.no. Velg Fag i menyfanen, deretter Teater og Teatermanus. Dette er det andre manuset fra

Tante Propell som Norsk kulturskoleråd får lov å distribuere gratis. Også «Bomber & Bananer» fins i manusbasen Norsk kulturskoleråd tilbyr kulturskolene.

– Jeg vet at behovet er stort for tilrettede manus i kulturskoler. Det viktigste for meg er at det jeg skriver blir benyttet. Jeg ser jo at manuset funker, og flere av dem som har benyttet det har hentet

flere av mine manus på Dramas, sier Christin Holm.

Det er for øvrig multikunstneren Turid Lisbeth Nygård som har skrevet sangene og musikken til «Klatt i Klatt». Noter og cd kan bestilles på www.turili.no.

Produsentnettverk for kulturskoleansatte

oslo: Gjennom Nordea-prosjektet KUL-TUR ønsker Norsk kulturskoleråd å styrke kulturskolenes arbeid med formidling og framføring. Derfor arrangerer rådet konferanse og initierer oppstart av et nasjonalt produsentnettverk for kulturskoleansatte.

Konferansen arrangeres 21.-22. november 2012 ved Den Norske Opera & Ballett i Oslo. Konferanseprogrammet finner du på kulturskoleradet.no (søk på ordet produsentnettverk), og der kan du sjekke om det fortsatt kan finnes ledige plasser, selv om påmeldingsfristen opprinnelig var 28. september.

Hvordan skape gode rammebetingelser for framføringer - hvordan bidra til gode møter mellom utøver og publikum? Det er spørsmål som konferansen skal gi deg gode svar på.

Først konferanse - så nettverk

- Har du ansvar for konserter eller forestillinger i en kulturskole? Jobber du

med kulturproduksjoner med barn og unge? Underviser du ved en kulturskole og forbereder unge til å fremføre og formidle et kulturuttrykk? Da kan det hende du kan møte likesinnede og få inspirasjon og påfyll her, sier prosjektleder Tor-kel Øien i Norsk kulturskoleråd.

Målgruppa for konferansen er produksjonsledere fra kulturskolerådets utviklingsprosjekter, prosjekt- og produksjonsansvarlige i kulturskolen, prosjektledere og andre i Nordea-prosjektet KUL-TUR samt personer som planlegger eller ønsker å arbeide innenfor feltet.

- Som en del av Norsk kulturskoleråds samarbeid med Nordea og

utviklingsprosjektet KUL-TUR, ønsker vi å opprette et nasjonalt nettverk og forum for kulturskolenes produksjonsarbeid, sier Øien.

Økt synlighet

Med utgangspunkt i KUL-TUR, hvor kulturskolerådet, sammen med fem deltakerkommuner, jobber med å styrke kompetansen på og oppmerksomheten mot alle sider ved den utøvende og «utadrettede virksomheten» i kulturskolen, er det ønskelig å spre kunnskap og erfaringer og gi denne delen av kulturskolearbeidet økt synlighet.

Aktiviteten i prosjektet dreier seg i første omgang om arbeidet med kulturproduksjoner lokalt i kommunene og verktøy og kompetanse som kan støtte dette. Prosjektet fokuserer kompetanseheving innen formidling og presentasjon relatert til forestillinger og utstillinger. I tillegg søkes det å øke den generelle produksjonskompetansen i kulturskolene samt å koble ulike kulturuttrykk i forestillinger.

Bidragstere på konferansen

- Ingrid Forthun, teatersjef ved Agder teater
- Den Norske Opera & Ballett
- Oslo musikk- og kulturskole
- Prosjektledere i Nordeaprojektet KUL-TUR
- Norsk kulturskoleråd

Ekstraopplevelser

Konferanseprogrammet rommer også en egen forestilling ved Oslo musikk- og kulturskole. De som ønsker det kan dessuten få omvisning ved Den Norske Opera & Ballett samt oppleve en forestilling med et av verdens beste danseensembler; Nederlands Dans Theater, i etterkant av selve konferansen.

inspirasjon og faglig påfyll: Norsk kulturskoleråd håper et nasjonalt produsentnettverk vil høyne kvaliteten på formidling og framføringer i kulturskolen.

tekst og foto: egil hofslø

titusener på kurs: Kor Arti'-repertoaret er etter hvert blitt svært omfangsrikt, og titusenvis av pedagoger har sunget med. I år kommer Kor Arti' volum 16.

– Kursene du ikke kan være foruten

trondheim: Med høvelig mye tilfredshet presenterer fagseksjonen i Norsk kulturskoleråd en ny kursmeny som seksjonen håper går rett hjem hos mange pedagoger.

Og finner du ikke kurset du vil ha, kan det hende det lar seg gjøre å skreddersy et slikt for deg og din skole eller kommune. For i tillegg til kursmenyen vi presenterer nedenfor, opplyser fagsjef Stein Erik Hansen i Norsk kulturskoleråd at rådet kan levere kurs på bestilling til både kommuner, skoler og barnehager.

– Disse kursene kan tilpasses ulike målgrupper og ulike ønsker og behov. Norsk kulturskoleråd har mange fremragende kursholdere i egne rekker samt et stort faglig nettverk med eksterne, dyktige og entusiastiske kursholdere, sier Stein Erik Hansen.

Forespørsler om slike bestillingskurs kan sendes til post@kulturskoleradet.no.

Norsk kulturskoleråds kurs- og konferanseprogram for 2012-2013 finner du på nettstedet kulturskoleradet.no, hvor du velger Påmelding i menyen. Der finner du også kursbrosjyren.

Skoleåret 2012-2013 er altså i gang, og som alltid; Norsk kulturskoleråd har et rikholdig kurs- og konferanseprogram

å tilby til pedagoger og ledere i både kultur- og grunnskoler med flere.

Klassikere og nyheter

I programmet fins kursklassikere som Kor Arti' (volum 16 er på gang), Toner og trinn for småtroll (volum 3 står for døren) og Kulturskolenes lederkonferanse (tidesnes fjerde kommer til våren).

Kor Arti'-kurs blir det i tolv byer i perioden 31. oktober - 30. november i høst, så her er det bare å kjenne på om du ønsker på melde deg på.

Toner og trinn for småtroll volum 3 er litt lengre fram i tid, 14. - 20. mars; her blir det kurs i fem byer.

Kulturskolenes lederkonferanse 2013 arrangeres 4. - 5. april, i Oslo. Norges musikkhøgskole er medarrangør av denne konferansen.

Nytt Nasjonalt fagforum

Videre tilbys det internettbasert kurs i bruksmusikkarrangering (er allerede i gang), verkstedkurs for bruk av iPad som undervisningsverktøy (kurs gjenstår i

iPad på menyen: Kurs om iPad som undervisningsverktøy med Lage Thunberget (t.h.) som kursholder er gjennomført bl.a. i Oslo. Ennå fins plasser til kurs i Trondheim og Bergen.

foto: john einar halvorsrud

Trondheim og Bergen) samt kurs i bruk av datamaskin som medmusikant (gjennomføres våren 2013, steder og datoer kommer senere).

Det blir også et nytt Nasjonalt fagforum for kulturskolelærere innen dagene dans, teater og visuell kunst (i Trondheim 7. - 8. mars) samt en erfaringsspredningssamling i kjølvannet av prosjektet KOM! Barnehage (våren 2013).

tekst og foto: egil hofslie

Skal styrke kulturskolen som de unges arena

trondheim: Et nytt utviklingsprogram i regi av Norsk kulturskoleråd skal styrke kulturskolen som de unges arena.

Dette skal gjøres gjennom et kvalitativt godt kunst- og kulturfaglig tilbud for aldersgruppa 13-18 år. Fokus settes på motivasjon, mestring og muligheter.

De unges arena fokuserer kulturskolens fem basisfag - dans, musikk, skapende skriving, teater og visuell kunst - sett i sammenheng med de nye valgfagene i ungdomsskolen.

Programmet gjennomføres som tre-årige prosjekt i fylker og regioner der alle kommuner inviteres til å delta med sin kulturskole og en samarbeidspart, det være seg en ungdomsskole eller annen etablert arena for ungdom i alderen 13-18 år.

De to første prosjektene startes våren 2013. Ett prosjekt for Hedmark og Oppland, ett for Buskerud, Telemark og Vestfold, i Norsk kulturskoleråd kjent som BTV-regionen. Radisson Blu Airport Hotel blir arrangementssted for begge prosjekt, og deres samlinger vil overlappes

hverandre i samme uke, slik at det også blir mulig med fellesforedrag o.l.

Til prosjektenes nettverkssamlinger og fagdager engasjeres det høyt kvalifiserte pedagoger og kunstnere til å bidra med både foredrag og verkstedkurs.

Deltakernes kompetanse skal styrkes gjennom fordypning og videreutvikling innen eget fagområde. Dette ved at det blant annet tilføres nye arbeidsmåter både innen eget fagområde og på tvers av ulike disipliner.

tekst: egil hofsl

Kalenderkunst ønskes - nå!

trondheim: Kulturskolekalenderen 2013 skal snart produseres. Juryen har mottatt gode bidrag, men det er rom for flere.

Merk: Siste frist for å sende inn bidrag til Kulturskolekalenderen 2013 er forlenget med ei uke, til fredag 26. oktober. Dette for at du som leser denne artikkelen skal ha tid til å reagere og sende inn bidrag fra din kulturskole.

Tolvte utgivelse av kulturskolelandets mest utbredte veggutsmykning skapes av kulturskoleelever landet rundt. - Vi

ser Kulturskolekalenderen som et spill av hva som foregår innen det visuelle kunstfaget i den norske kulturskolen. Den har i mange år vært ypperlig dokumentasjon av både mangfold og kvalitet, sier juryleder Fabiola Charry i Norsk kulturskoleråd.

Ikke send originaler

Charry er klar til å motta mange flere

bidrag, og hun gleder seg til juryarbeidet, selv om det alltid er en krevende oppgave. Kvaliteten på det som sendes inn er svært god, ifølge Charry.

Hun gjør oppmerksom på at ingen skal sende inn originalarbeider, men digitale kopier eller foto av disse, enten per e-post til fabiola.charry@kulturskoleradet.no eller på cd til Norsk kulturskoleråd v/ Fabiola Charry, 7491 Trondheim.

Prosjektlederen råder alle som skal fotografere originalkunst om å bruke stativ. Juryen får dessverre inn en del fotodokumentasjon av tegninger og malerier som ikke har den skarpheten den burde ha.

- Men vi er svært takknemlige for den jobben mange kulturskolepedagoger gjør for oss hva gjelder fotografering og digital dokumentasjon. Det letter juryarbeidet veldig, sier Charry.

Bidragene som skannes skal helst være i A4-format (både liggende og stående format er ønskelig) og alle bidragene må ha en oppløsning på minst 300 DPI.

godt bidrag: Kreativt kalenderbidrag fra Pauline Kvåle ved Jondal kulturskule.

tekst: egil hofsl

Interaktiv improvisasjon

interaktiv blogg: Improskolen er en interaktiv videoblogg for musikere og musikkpedagoger som ønsker å lære mer om improvisasjon. foto: stock photo

Ålesund: På Improskolen kan du ha spilletime når det passer deg og i ditt eget tempo. Gründerne bak videobloggen mener improskolen kan være et nyttig verktøy også for musikkpedagoger ved kulturskolen.

NImproskolen er en interaktiv videoblogg for musikere og musikkpedagoger på alle nivåer som ønsker å lære mer om improvisasjon. Vidar Sæther som sammen med Karl Ivar Refseth står bak Improskolen, er svært fornøyd med lanseringen.

– Improskolen ble lansert 1. juni og er en videolærebok med mange ulike kapitler delt opp i kategorier og nivåer. Hvert kapittel inneholder en eller flere videoer av tre-fire minutters lengde, som beskriver konkrete øvelser, etterfulgt av en demonstrasjon av øvelsen. Læreboka utvides med nye kapitler hver uke og du kan ha spilletime når det passer deg, uten prestasjonspress og i eget tempo. Dersom du står fast, har spørsmål eller ideer, benytter du kommentarfeltet hvor du kan komme i kontakt med enten oss eller andre brukere, sier Sæther.

Sprer kunnskap og veiledning

Både Sæther og Refseth er utdannet ved Norges musikkhøgskole, og har lang fartstid som utøvende musikere, kursholdere og musikkpedagoger. Refseth fortsatte utdanningen i Berlin på universitetsnivå innen klassisk slagverk og jazzvibrafon. Han har i tillegg til å arbeide som utøvende musiker, rundt 200 seminardager i Norge for korpsbevegelsen og grunnskoler.

Sæther jobber som musikk lærer ved Fagerlia videregående skole i Ålesund,

noe han kombinerer med turnerende virksomhet. Sæther har tidligere jobbet ved Norges musikkhøgskole og vært musikk lærer ved Sykkylven musikk- og kulturskole. Ideen til Improskolen kom for sju år siden, da Sæther og Refseth møttes som lærere på sommerkurs i regi av Norges Musikkorps Forbund.

– Vi fikk lyst til å samarbeide om å spre kunnskap om kreativitet og improvisasjon til så mange som mulig, uansett hvor de bor. Løsningen ble en webbasert skole, sier Sæther.

Lekent og sjangerløst

Han er ikke i tvil om at Improskolen også er relevant for kulturskolelærere.

– Kulturskolen er veldig god på tradisjonell musikkundervisning, men det er ikke så mange som jobber med improvisasjon. Barn elsker å leke, og ved å gi dem mulighet til å være kreativ skaper en også nysgjerrighet og lærelyst. Veldig mange forbinder improvisasjon utelukkende med jazzmusikk, men det blir feil. Improvisasjon er sjangerløst. Det viktigste improvisasjonsrådet jeg vil gi kulturskolen er at elever og lærere må få bruke sjangeren de kjenner og bygge videre derfra. Det handler om å ta vare på produktet og samtidig våge å ta sjanser og tilføre noe av deg selv. På den måten vil elevene føle eierskap til stykket samtidig som de lærer å forholde seg til musikken på flere måter, sier Sæther.

gründer: Vidar Sæther.

foto: privat

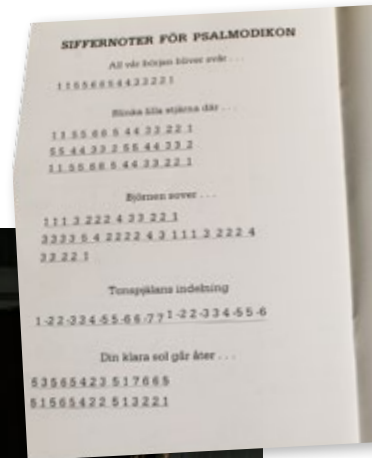
Utdanner bedre musikere

Improskolen er en abonnements tjeneste som koster 49 kroner måneden. – Sammenliknet med en vanlig spilletime er jo dette billig. Vi forsøker ikke å revolusjonere musikkverdenen og erstatte spillelæreren, men vi ser at improskolen er et nyttig verktøy og et godt supplement til ordinær undervisning. Ved å introdusere en leken tilnærming og et skapende element i undervisningen, utdanner en også bedre musikere og dermed skapes også bedre konserter for publikum, sier Vidar Sæther.

tekst: hege arstad

Bygg eget instrument

trollhättan: Instrumentbygging som del av et musikktilbud i kulturskolen? En veldig god idé, synes en svenske som gløder for psalmodikonet, et instrument som selv nybegynnere lett kan lære seg å spille på.

lett å bygge, lett å spille: Psalmodikon er et instrument som bør være kulturskole-egnet, synes Rodney Sjöberg, pensjonert musikk- og sløydlerer.

Mannen er Rodney Sjöberg (83) fra Trollhättan, pensjonert musikk- og sløydlerer. Men psalmodikonet «misjonerer» han gjerne for, og synes kombinasjonen instrumentbygging og musikkopplæring er en finfin kombinasjon for kulturskole-elever.

Et psalmodikon har du kanskje aldri hørt om. Ikke desto mindre ble instrumentet flittig brukt i skandinaviske kirker, skoler og forsamlingshus fra omkring 1825. Da ble det lansert av Johan Dillner, prest og musiker fra Uppland i Sverige.

Instrumentet er ifølge Sjöberg lett å bygge, også for unge never, og en lærer seg å spille enkle melodier svært raskt, bare med én finger samt en bue. Psalmodikonet består vanligvis av en avlang trekasse, hvor en streng laget av en

dyresene er spent opp mellom en stol og en sal, med en stemmeskrue i ene enden.

Noen varianter har to strenger, og de er da stemt unisont. Mellom strengen og kassen er det limt fast et langsgående emne med tilskårne trinn som er nummererte. Noen kasser har også et par resonansstrenger spent parallelt med spillestrengen. Disse klinger med, og gir en fyldigere lyd.

Man spiller med en finger på ett trinn av gangen, og stryker strengen med en bue. Strengen er en helstrøken C som betegnes som tallet 1, og andre trinn som er nummerert med tallet 2 utgjør tonen D, neste trinn blir tallet 3 og utgjør tonen E osv. Halvtonene mellom angis som tall med minus foran.

I Norden finnes forskjellige størrelser av instrumentet, og ulike former, men de er alle avlange kasser som hviler over lårene mens en spiller, eller står på et bord foran utøveren i passende høyde.

Johan Dillners idé med å lansere psalmodikonet var i første rekke å forbedre salmesangen ved at utøveren nå kunne spille melodilinja på instrumentet samtidig med at han sang. Dillner overførte mange salmer fra noter til sifferskrift, noen også for firestemt spilling.

Rodney Sjöberg er mannen som tok opp tråden etter Dillner. Siden 1986 har han reiste rundt i Norden og holdt bygge- og spillekurs. Han startet Nordiske Psalmodikonforbundet, og initiert mange psalmodikonkonserter rundt om i Norden.

Interessen for instrumentet fins også i Norge, noe som Leif og Gunhild Løken har bidratt sterkt til. I USA fins The Nordic-American Psalmodikonforbundet, og interessen brer seg til flere land.

– Selv bygget jeg mitt første psalmodikon da jeg var tolv år etter å ha møtt August Åström. Han hadde vært i USA og fått se og høre instrumentet, og da han kom tilbake ville han relansere det i Sverige, forteller Sjöberg.

– Hvilken aldersgruppe mener du egner seg til å bygge de enkleste psalmodikonene?

– Jeg har jobbet som sløydlærer i mange år, og min erfaring sier meg at fra fjerde til sjuende klassetrinn er interessen stor både for å bygge samt spille. Med siffermetodikk er det jo for de fleste mulig å lære å framføre melodier i løpet av få minutter.

– Hvor lang tid behøves til å bygge instrumentet samt lære noen melodier?

– I grunnskolen er det mulig i løpet av en skoledag. I kulturskolen må vel opplegget bli noe annerledes og kanskje fordelt over flere dager.

Instrumentet bygges gjerne i furu (til de lange sidene) og bjørk (til gavlene). En tredje tresort kan brukes til bunn og topp. – Bruk for all del ikke oljefarge hvis

du ønsker å male instrumentet, fet olje dreper klangen. Bruk heller temperafarger, og kanskje skjellakk som finish, sier Sjöberg.

– Hva er streng og bue laget av?

– Strengen er av fåretarm, som er tørket og rengjort. Siden satt inn med harpiks. Buen må helst lages av hestehalehår fra hingst eller vallak, en hoppehale er ikke tilstrekkelig slitesterk.

– Og spilleteknikken; fins det flere metoder?

– Du kan jo kneppe strengen med tommel eller pekefinger, eller stryke med buen som er lettest og gir lange fine toner, sier Sjöberg og håper at noen i norsk kulturskole vil tenne på psalmodikon-ideen hans.

siffernoter: Psalmodikonet kan spilles etter siffermetodikk.

tekst og foto: kai eide

Heftehjelp til satsing på matkunst

oslo: Som et ledd i prosjektet Kul Mat har Norsk kulturskoleråd nå produsert et kortfattet veiledningshefte som en håper skal være nyttig for dem som setter matkunst på kulturskoletimeplanen.

Veiledningsheftet finner du ved å logge inn på nettstedet kulturskoleradet.no, skriv deretter heftehjelp i søkefeltet.

Dette prosjektet - som driftes av Norsk kulturskoleråd - tar for seg området matkultur og kokkekunst. Fagområdet forener - som i kunstfagene - blant annet håndverksmessig skoloring og utvikling av estetisk kompetanse, lokal identitet og kultur i samspill med det globale.

Det synliggjør også kulturskolens rolle både som skole og kulturinstitusjon i sitt lokalmiljø.

Kul Mat på kongeparets fat

I sommer ble Kul Mat også et kongelig anliggende. For da det norske kongeparet besøkte Vestfold, var Kulturskolen i Sande på plass og serverte dem småsuppe med kalvekjøtt. Og Kongen syntes godt om både prosjekt og mat.

Da kong Harald og dronning Sonja 19. juni innledet sitt offisielle besøk i Vestfold med første stopp Sande, var altså kommunens kulturskole og deres prosjekt Kul mat noe kommunen fant det vel verdt å la kongeparet smake på.

Kul mat er et nasjonalt pilotprosjekt i regi av Norsk kulturskoleråd, et forsøk på å skape grobunn for mat- og kokkekunsthaget i kulturskolen. Og Sande er med som en av de ivrige og nytenkende pilotkommunene.

I Sande var det blant annet kokk/instruktør John Tore Frydenlund og elevene Claudine Bahizire, Olaf Kind og Henrik André Zuniga Manalo som fikk by kongeparet på mat på kulturskolefat.

Kul Mat på Pedagogdagene

Også på årets Pedagogdagene (omtalt på midtsidene), arrangert av Norsk kulturskoleråd og Norges musikkhøgskole, var det fokus på Kul Mat-prosjektet. Der fikk deltakerne smake på mat laget av matkyndige kulturskoleelever - med støtteapparat.

tekst og foto: egil hofslø

kul mat: Matkunstprosjektet Kul Mat synliggjøres på mange arenaer.

Bli plutselig en ulv!

strömstad: En tittel som varsler dramatikk? Ble din oppmerksomhet fanget?

Dette handler om dramaturgi, som det også skal gjøre på andre samling i utviklingsprosjektet KOM! Øst.

Tittelen på denne artikkelen er ikke henta ut av løse lufta. Den er også tittelen på et av fellesforedragene under nettverksamlinga som arrangeres i Strömstad 24. - 26. oktober. Grethe Bekkevold, kunst- og filmformidler, skal holde det foredraget.

Det fjerde prosjektet i Norsk kulturskoleråds kulturskoleutviklingsprogram Kreativt oppvekstmiljø (KOM!), samler deltakere fra 18 kulturskoler samt deres samarbeidspartnere fra egen kommune (minst én hver, kan være flere).

I tre år arbeides det gjennom dette prosjektet for at kulturskolene skal bli et ressurscenter i lokalsamfunnet. Samtidig som det utvikles gode relasjoner til samarbeidspartnerne og det skal gis kvalitativt gode kunst- og kulturtilbud til kulturskolenes elever. Og tanken er at prosjektet skal rundes av med en kulturproduksjon i hver kommune.

foredrag og kurs: Henrik Hellstenius foredrar og kurser i musikk og dramaturgi.
foto: hellstenius.no

I tillegg tilbys tre verkstedkurs som går parallelt:

- «Noe med fugler – fire veier til forestilling» med Widar Aspeli
- «Performance? Lek? Teater? Virkelighet?» Med Grethe Bekkevold
- «Musikk og dramaturgi» ved Henrik Hellstenius

På samme tid samles produksjonslederne i de respektive kommunene til ei økt med Marit Grindvold, mens kulturskolenes ledere samles til ei økt i KOM! Østs eget lederprogram; Gehørbasert ledelse. «Beslutningstaking i praksis» er tema for denne økta, ledet av Erlend Dehlin.

Samlinga rommer også tid til arbeid i kommunegruppene. Dette arbeidet innledes med et plenumsinnlegg fra Jonas Aakre og Henriette Stryken Scharning, kalt «Sjette inn...». Disse to bistår også kommunegruppene med veiledning underveis i gruppearbeidet på denne samlinga.

tekst: egil hofslı

Innpassing til Gehørbasert ledelse

oslo: Kulturskoleledere som kan tenke seg en erfaringsbasert master i kulturledelse, men som ikke har deltatt i Norsk kulturskoleråds lederprogram Gehørbasert ledelse; følg med nå!

For neste år tilbyr Norsk kulturskoleråd deg den innpassingen du behøver for å kunne oppnå 30 studiepoeng og kvalifisere deg til start på et masterstudium ved Norges musikkhøgskole høsten 2014. Men påmelding må gjøres allerede i år, innen 1. desember.

Lederprogrammet Gehørbasert ledelse er gjennomført - i ulike utgaver - over hele landet de senere årene. Men ikke alle kulturskoleledere som ønsker det har fått delta, og her kommer sjansen til disse.

Gjennom to firedagers samlinger (i uke 3 og 16 neste år) samt én dag oppgaveskrivingsseminar (mellom disse ukene) og deretter en innlevert oppgave innen 15. september 2013, vil du som består få 15 studiepoeng.

Deretter følger to nye firedagers samlinger høst 2013/vår 2014 som munner ut i en ukes hjemmeeksamen. Får du bestått karakter på denne gir det deg nye 15 studiepoeng og mulighet for å

påbegynne et masterstudium ved NMH, med planlagt oppstart høsten 2014.

Forelesere er Erlend Dehlin, Håvard Moe, Inger Anne Westby og Einar Øverenget.

Påmelding gjøres på e-post til Merete Wilhelmsen, e-postadresse: merete.wilhelmsen@kulturskoleradet.no. Dit kan du også rette eventuelle spørsmål om studieopplegget.

tekst: egil hofslı

“ Kulturskolen som skoleslag må utfordres kunstnerisk. Det bør jobbes for å ta i bruk hele spekteret av kompetanse.

(Sturla Eide)

:kronikk

Kvaliteten i kulturskolen

Hva legger vi i begrepet kvalitet når vi snakker om kulturskolen? Er det lærerkvaliteten? Er det antall elevplasser? Andre faktorer? Fins det normer og veiledninger vedrørende kunstnerisk kvalitet og integritet i kulturskolen - som blir fulgt opp?

Det er godt at kulturskolen. Jeg skal ikke dra alle over en kam, og jeg vet at de aller fleste i kulturskolen, både ledere og lærere gjør en god jobb. Dette er ikke kritikk av lærerne og lederne, men et spørsmål om kunstnerisk kvalitet i skoleslaget. Er den god nok?

Lærerne i kulturskolen er relativt godt utdannet og som eksperter å regne på sitt felt. De fleste har valgt faget av en iboende entusiasme, mange har solid kompetanse som utøvere. Blir denne kompetansen, gløden og entusiasmen utnyttet i dagens kulturskole?

Regjeringen ønsker samarbeid mellom kulturskolen, Den kulturelle skolesekken (DKS) og Ungdommens kulturmonstring (UKM). DKS skal gi grunnskoleelever kunst- og kulturopplevelser. Kulturskolen skal følge opp dem som ønsker å utvikle seg innen kunst og kultur. UKM skal på en måte speile resultatet. Er kulturskolene bevisst dette? Jobber de målrettet for å få så mange elever som mulig til å delta i UKM med det de lærer på kulturskolen?

På UKM-arrangement ser vi at mange deltakere stiller med et kulturuttrykk som er noe annet enn hva de får kulturskoleundervisning i. Dette synes jeg er et tegn på at kulturskolen har en jobb å gjøre med å sette standarder for kunstnerisk kvalitet og integritet.

Hvor mange kulturskoler jobber målrettet med å rekruttere til musikklinjene? Er ikke et slikt mål relevant? Kulturskolen har kompetanse som kan bidra til å forberede elevene på musikklinje eller linjer med andre kreative fag.

I mange kommuner er kulturskolen eneste institusjon med profesjonell kulturkompetanse. Men kulturskolelærere opplever altfor sjelden elever som virkelig krever spesialisten. Når det skjer, kan det være vanskelig å følge opp, pga. rammene kulturskolen tilbyr både lærer og elev. I tillegg ligger det forbedringsmuligheter i å tenke hele kommunen som arbeidsplass for kunstnere.

Innen idretten er det aksept for å hevde at for å bli verdensmester må du trene cirka 10.000 timer i løpet av ti år, gjerne fra tiårsalderen. Skal dette gjennomføres innenfor skoleåret blir det drøyt 26 timer i uka - i ti år. Er kulturskolen i stand til å tilby et slikt opplegg? Og hvor mange kulturskoleelever er villig til å satse slik?

Kulturskolen har lenge vært drevet på samme vis: Inntil 20 minutter i uka per elev. Litt gruppeundervisning. Det meste av innholdet i undervisningen overlatt til den enkelte lærer å bestemme. Lærere ansatt i et puslespill av småstillinger. Og en kunstnerisk integritet som muligens glimrer med sitt fravær ...

Fokuset politisk virker å være på hvor mange elever som får plass og at kulturskolegang ikke skal koste for mye. Men det må også stilles krav til innsats og kunstnerisk resultat fra både kulturskolen og elevene. Kulturskolen som skoleslag må utfordres kunstnerisk. Det bør jobbes for å ta i bruk hele spekteret

av kompetanse. Kulturskolen må bli tydelig på hvilke forventninger den har til elevene, og i mye større grad motivere og ta vare på elever som kan bli forbilder. Uten forbilder vil det være vanskelig å rekruttere bredt.

Kulturskolen kan i større grad bidra til at folks respekt for kultur blir høyere, og at kulturkompetansen heves i samfunnet. Målet trenger ikke være flere profesjonelle kulturutøvere, men å øke folks kompetanse, interesse og respekt for kunst og kultur som håndverk, historie og tradisjon samt øke folks glede av å delta i kulturelle sammenhenger.

Jeg håper at flere vil ytre seg om dette emnet, slik at vi får til en debatt som kan bidra til en forandring til fordel for kunstnerisk kvalitet og integritet i kulturskolen.

[Innlegget er forkortet, red.anm.]

kronikør: sturla eide
musiker og kulturskolelærer
foto: bernt kulseth

Kilde til lærdom og inspirasjon

oslo: Pedagogdagene 2012 skulle gi deltakerne opplevelse og opplæring samt mulighet til debatt og refleksjon. Kulturtrøkk erfarer at arrangementets intensjon ble oppnådd for veldig mange.

For både i kantine, kurslokaler og korridorer på arrangementstedet Norges musikkhøgskole (NMH) overhørte Kulturtrøkk mange uoppfordrede lovord om Pedagogdagene. Og evalueringen fra deltakerne stemmer bra med dette:

Når deltakerne ble spurt om å gradere hvorvidt arrangementet oppfylte deres forventninger ga 25 prosent av de evaluende deltakerne arrangementet toppkarakter (6), mens 50 prosent landet på karakter 5.

16 prosent ga 4, mens de siste 10 prosentene fordelte seg på karakterene 1 til 3.

Dette var andre utgave av Pedagogdagene, arrangert av Norsk kulturskoleråd og NMH. Denne gang med nesten 400 pedagoger som deltakere - ny rekord.

Pedagogdagene er et arrangement for alle som driver pedagogisk arbeid i estetiske fag i kulturskolen, grunnskolen, videregående skole og høgskole. På NMH ble disse tilbudt foredrag, verkstedkurs, debatter, konserter og sosialt samvær.

Profilerte foredragsholdere

Pedagogdagens program inneholdt flere plenumsforedrag og -konserter med profilerte størrelser. Visesanger, komponist og skribent Ola Bremnes åpnet det hele med et «sangforedrag», med fokus på skapertrang og skrivekløe. Idrettsprofessor og eks-kultursjef Johan Kaggestad fant heldigvis ut at kulturskoler behøves. Multimusiker Stian Carstensen slo en akkord for truede taktarter. Og idéastronaut Stein Hjerkin Haug «sendte folket hjem» - de fleste både inspirerte og lattermilde - med foredraget «Lær «fly»».

Pedagogdagene 2012 hadde «Det kreative rom» som hovedtema. Gjennom tilbudene ville arrangøren sette fokus på opplevelse, opplæring og formidling. I etterkant av fagøktene var det satt av tid til debatt og refleksjon.

Dypere og lengre

Begge dager var det et stort utvalg av kurs deltakerne kunne velge blant. Nytt i år var at flere av disse gikk litt mer i dybden enn forrige gang, og derfor naturlig nok strakk seg ut i tid.

Også i år hadde flere av NMHs ansatte sagt seg villig til å bidra. I tillegg til de kjente «fagrekkene», hadde arrangøren fått inn en kursrekke i forhold til ungdomsskolens nye valgfagtilbud; produksjon for sal og scene. Pedagogdagene var således også relevant for ungdomsskolelærere.

Det var dessuten en egen kursrekke for direksjon i samarbeid med Norges Musikkorps Forbund. Denne var primært rettet mot dirigenter for aspirant- og juniorkorps.

dans, dans, barnedans: Fra Janne Lambertsens kurs i barnedans.

tekst og foto: egil hofslø

spesiell miks: Ola Bremnes åpnet det hele med et foredrag som inneholder både sang og dikt, humor og alvor.

grip rommet: Fra Kurt Johannessens verkstedkurs i performance.

kulturskolene trengs: Johan Kaggestad har kultursjefbakgrunn, og synes kulturskoler er bra saker.

vokalundervisning: Live Roggen var en av flere NMH-ansatte som stilte som kurs- og foredragsholdere.

improvisasjon: Rita Strand Frisk (t.v.) kurset i improvisasjon gjennom lyd, kropp og instrumenter.

med kropp og forstand: Hanne Riege holdt teaterkurs «Utforske stykket med kropp og forstand».

Lager **musikal** om taternes liv og musikk

alvdal/oslo: Halvor Riset Granrud har lenge vært fascinert av taternes historie. Nå lager den tidligere kulturskoleeleven og drømmestipendmottakeren musikal om minoritetsgruppas liv og musikk.

21-årige Halvor, som opprinnelig kommer fra Alvdal, er ikke i tvil; den store drømmen er å ferdigstille musikalprosjektet «Livet og jeg». Musikken er allerede komponert, og arbeidet med manuset er godt i gang. Går alt etter planen vil nordøsterdølene kunne gå på premiere i 2014.

– Ideen om å lage musikalen fikk jeg på videregående skole, da vi hadde sær-emne om minoriteter. Jeg valgte å skrive om taterne og romanislekta. Jo mer jeg leste meg opp på emnet, jo mer bergtatt ble jeg av taternes livsstil, historie, musikk og kultur, sier Riset Granrud.

Brennhett tema

Musikalen «Livet og jeg» tar oss tilbake til midten av 1700-tallet og handler om tatergutten Sebastian Gram. Det er kjærlighet, diskriminering, fordommer og forvisninger. Tematikken er med

andre ord like brennhett i dag som den var for et kvart millennium siden.

– Jeg forsøker å skape en selvstendig historie som beskriver hvordan samfunnet så på taterne den gangen. Jeg har gjort mye research, og ser at det er utrolig mye syning samt vandrehistorier som lever sitt eget liv. Jeg ønsker å gi min støtte til en minoritetsgruppe som lever på siden av det etablerte samfunnet, sier Halvor.

Halvor Riset Granrud er på ingen måte imponert over måten Norge behandler romfolket i dag. – Det er helt forferdelig. Mye av motstanden bunner i uvitenhet. Jeg håper musikalen kan bidra til å rive ned fremmedfrykten, sier Halvor.

Ble historisk

Halvor Riset Granrud var musikkelev ved Alvdal kulturskole fra han var sju

år gammel og fram til han begynte på musikk, dans og teater ved Nord-Østerdal videregående skole. De to siste årene på videregående jobbet han dessuten som gitarlærer ved kulturskolene i Alvdal og Tynset. I dag studerer han lyd- og musikkproduksjon i Oslo, med vekt på låtskriving.

I fjor fikk Halvor et stipend på 10.000 kroner fra Gunnar Løkkens minnefond. Og tidligere i år ble 21-åringen historisk da han som første alvdøl mottok Drømmestipendet.

– Stipendene har betydd enormt mye. Både motivasjonsmessig og økonomisk, sier Halvor, som også søker om økonomisk støtte hos kommune og fylke.

Arena for unge kulturutøvere

I tillegg til å ha lest seg opp på romfolket, har Halvor funnet inspirasjon både hos norske og utenlandske musikere. – Jeg har hørt på alt fra Lasse Johansen til Django Reinhardt og David Arkenstone. Men musikalsk sett har nok Åge Aleksandersen, som er av taterslekt, kanskje vært den største inspirasjonskilden, sier Halvor.

– Jeg tenker stort og vil at musikalproduksjonen skal bli så profesjonelt som mulig. Når det gjelder rollebesetningen har jeg jo en slags «drømme-liste». Samtidig er det viktig for meg at det blir en god miks av profesjonelle og amatører. Jeg ønsker å skape en arena hvor unge, lokale kulturutøvere får mulighet til å utvikle seg i et trygt miljø hvor de kan lære av hverandre, sier Halvor Riset Granrud.

Åge inspirerer: – Åge Aleksandersen, som er av taterslekt, har kanskje vært den min største musikalske inspirasjonskilde, sier Halvor Riset Granrud.

tekst: hege arstad
foto: cecilia bizzi

mester forteller: Håkon Bleken (t.v.) forteller, Even Skogåstrø Jensås (f.v.), Stine Marie Grandetrø og Olea Magdalene Norset lytter.

Inspirert mester møte

trondheim: Håkon Bleken lærte kulturskoleelevene ei lekse om at en ikke kan vente på inspirasjon om en god maler vil bli.

Men inspirert; det var elevene etter møtet med mesteren.

– Det er ikke så viktig med inspirasjon når en vil bli god til å male, en må bare komme i gang med å male. En kan

vente lenge på inspirasjon, og kanskje kommer den under arbeidet, sa Håkon Bleken (**innfelt bilde**). – Viktigere er det at dere synes det er morsomt å male, det er en god erstatning for inspirasjon.

Olea Magdalene Norset (14) fra Ørland, Even Skogåstrø Jensås (17) fra Holtålen og Stine Marie Grandetrø (18) fra Orkdal spurte og lyttet til den berømte trondheimsmaleren, og gikk hjem både inspirert og klokere, etter et mester møte, noe helt nytt under «vignetten» Drømmestipendet.

For i Sør-Trøndelag synes Norsk kulturskoleråd Sør-Trøndelag og kulturskolekonsulent Åste Selnæs Domaas at det er god grunn til å gjøre ekstra stas på samtlige av årets 34 drømmestipendnominerte fra fylkets 25 kommuner. Selnæs Domaas så for seg å la dem få et «mestermøte» med relevante mestere

og profesjonelle utøvere, og gjerne i kombinasjon med besøk ved kulturinstitusjoner, konserter, forestillinger ... Hun begynte ringerunden til aktuelle samarbeidspartnere, og responsen var overveldende:

– Det var ja, ja, ja over hele linja, sier Selnæs Domaas, som i løpet av våren hadde avtaler på plass med Trondheim Symfoniorkester, Trøndelag Teater, TNT, Trondheim Lyd Lysverket, Trondheim kunstmuseum, NTNU musikkonservatoriet og Trondheim folkebibliotek. Og mange steder får de nominerte møte kunstnere og utøvere. Som Håkon Bleken, som stilte på Trondheim kunstmuseum.

– Jeg vil gjerne møte opp når jeg blir spurt om sånt som dette, et slikt møte kan jo være til glede og nytte for noen, sier Håkon Bleken, som selv husker verdifulle møter med etablerte kunstnere da han var i nesten samme alder som de tre elevene han møtte. – De møtene hadde stor verdi for meg, sier Bleken.

Norsk kulturskoleråd og Norsk Tipping deler årlig ut 100 «drømmestipend» à 10.000 kroner til barn og ungdommer fra hele landet som driver med kunst og kultur, og som drømmer om å utdanne seg videre innen kunstfagene. Sør-Trøndelag

var også i fjor et pionerfylke, da de arrangerte forestillinga «... og de nominerte er ...», hvor samtlige nominerte fra fylket fikk sjansen til å delta. Samme type forestilling ble gjennomført også i år, både i Sør-Trøndelag og fire andre fylker.

Norsk kulturskoleråd håper at også det nyeste sørtrønderske pilotprosjektet skal bli fulgt opp landet rundt.

Mestermøtene i Sør-Trøndelag

- **TNT og Dag Ingebrigtsen:** Konsert og backstagemøte
- **Trøndelag Teater:** Omvisning og møte med «Hair»-skuespillere
- **Trondheim Lyd Lysverket:** Riggerarbeid i forbindelse med D.D.E.- og Nightwish-konserter
- **Trondheim kunstmuseum:** Møte med Håkon Bleken og omvisning på museet
- **NTNU Musikkonservatoriet:** Piano-student for en dag, undervisningstime med en av klaverlærerne
- **Trondheim Symfoniorkester:** Prøve med Krzysztof Urbanski, møte med musiker, «prøvesitte» i orkesteret, overvære konsert
- **Trondheim folkebibliotek:** Møte med forfatter samt mulighet til å presentere eget arbeid på biblioteket

tekst og foto: egil hofslis

Når livet velger veien

hamar: Som Norsk Tippings «drømmestipendsjef» har Gerd Holter gitt 900 kulturdrømmer en dytt på veien. Hun håper at antallet vil bli betraktelig høyere.

Hun var oppstemt, på grensen til euforisk. Opplevelsen hadde satt seg i kroppen og ville ikke slippe. Hun tenkte: Hva er det vi har satt i gang? Tenk om det blir 100 slike utdelinger?

Året er 2004 og Gerd Holter sitter i bilen på vei hjem til Hamar. Den aller første Drømmestipendutdelingen har nettopp funnet sted i Nord-Odal, og kommunikasjonsrådgiveren i Norsk Tipping har overrakt blomster, diplom og sjekk til sirkusartisten Helene Vibe.

Det var kulturskolens sommeravslutning og en fullsatt aula har latt seg imponere av kommunens unge kulturutøvere. Bare en håndfull involverte visste hva dama i den rosa jakke hadde på agendaen. Da Norsk Tippings utsendte gikk på scenen og proklamerte sitt ærend, ble stemningen nærmest elektrisk.

“Kulturskolen som skoleslag er alfa og omega fordi barn og unge får en arena hvor de får mulighet til å prøve ut sine evner under fagkyndig veiledning. (Gerd Holter)

– Hele bygda var på plass, det var stående applaus og gledestårer. En fantastisk begivenhet som fortsatt gir meg gåsehud når jeg tenker på det, sier Gerd Holter.

– I himmelriket!

1950 er året hvor Hjallis blir verdensmester på skøyter, fettrasjoneringen i Norge oppheves og Koreakrigen starter. I Lillehammer blir Gerd født.

– Jeg brenner for kultur og er en ekte kulturkonsument; og det har sitt utspring i barndommen. Moren min er veldig glad i sang og dikt, og jeg lærte alle sangene i Mads Bergs sangbok for folkeskolen utenat. Hun lærte meg mange

dikt og oppfordret meg til å deklamere dikt på skoletilstelninger, noe jeg også gjorde, skjønt litt motvillig. Ellers var det grammofon hjemme hos besteforeldrene mine med mange plater i ulike sjangere. Jeg hørte på alt. Jeg husker også at jeg løp rundt på alt som var av konserter, revyer og opplesninger, sier Gerd Holter.

Ni år gammel begynte hun i musikkorps. Det var ikke alle jenter forunt anno 1959.

– Fram til da var det bare gutter i byens musikkorps. Men så skjedde det; fem jenter som fikk lov til å begynne, og en av dem var meg. Jeg var i himmelriket! Jeg spilte kornett og trompet og var nok et stort forbilde for lillebroren min, som i dag er trompetist i Wermland Operas orkester. Det ble altså han som ble utøvende musiker, ikke meg. Livet velger veien, sier 62-åringen.

Samfunnsansvaret

På begynnelsen av 1970-tallet forflytter Gerd og familien seg til østbredden av Mjøsa, nærmere bestemt til Hamar. I 1975 flytter Norsk Tipping fra sine brakkeliknende bygg på Smestad til nytt og toppmoderne bygg i Hamar. Få av de ansatte i Oslo blir med på flyttelasset, og Gerd Holter er en av mange fra mjøsregionen som får jobb i selskapet.

– Jeg fikk jobb som administrasjonssekretær, og har siden vært med på et formidabelt løp hvor Norsk Tipping har utviklet seg fra å være en ren kpongbehandlerbedrift til å bli det selskapet det er i dag. Det samfunnsansvarlige

aspektet er i dag en integrert del av Norsk Tippings virksomhet, hvor hele overskuddet går tilbake til samfunnet og fordeles mellom idrett, kultur og humanitære formål, forklarer Holter.

Rosinen i pølsa

Etter å ha jobbet mye med arrangementer og sponsoravtaler på idrettssiden, velger livet nok en gang veien. Gerd får begynne å arbeide med det hun brenner for; nemlig kultur. Hun sitter i forsetet når Norsk Tipping inngår samarbeidsavtaler med både Norsk kulturskoleråd og Norges Musikkorps Forbund.

– Norsk kulturskoleråd har en fantastisk stab som sitter med en imponerende fagkunnskap, og jeg vil si at samarbeidet har vært godt fra dag én. Målsettingen var klar; unge kulturutøvere trenger og fortjener å bli sett. Det blir skrevet side opp og side ned om unge idrettstalenter, og vi ønsket å løfte frem unge kulturutøvere og samtidig synliggjøre kommunenes arbeid for barn og unge på en skikkelig måte, sier Holter.

Norsk kulturskoleråd stilte med fagkunnskap, Norsk Tipping sørget for avtalemidler og profilering. Det begynte med museskritt og 100 søkere. Ni år, adskillige spaltemeter og mange, mange tusen søkere senere har 900 kulturutøvere mottatt Drømmestipendet. – Jeg har som sagt jobbet mye med sponsorstrategi og -avtaler, men for meg er Drømmestipendet definitivt rosinen i pølsa, sier Gerd Holter.

Imponert over kulturskolen

Etter ni års samarbeid med Norsk kulturskoleråd har kommunikasjonsrådgiveren fått god innsikt i hva som rører seg i kulturskolene rundt om i det langstrakte landet vårt.

verdifull profilering: – Det er ingen andre sponsoravtaler hvor vi får så mye tilbake, sier Norsk Tippings «drømmestipendsjef»; Gerd Holter.

– Kulturskolen som skoleslag er alfa og omega fordi barn og unge får en arena hvor de får mulighet til å prøve ut sine evner under fagkyndig veiledning. Det er utrolig mange ildsjeler som jobber i kulturskolen og jeg er imponert over hvor mange dyktige kulturutøvere de får frem, sier Gerd Holter.

Ringvirkningene

Når du leser dette, skal det være avgjort hvorvidt det blir ny avtale mellom Norsk Tipping og Norsk kulturskoleråd om Drømmestipendet. Da vi intervjuet Gerd Holter forut denne avgjørelsen, uttrykte hun håp om at samarbeidet ville fortsette.

– Vi har tatt store steg siden Drømmestipendet ble unnfanget. Vi har utviklet et produkt med så mange positive

ringvirkninger for så mange, at jeg håper at styret og ledelsen i Norsk Tipping går inn for en ny avtale. Vi har hatt mange flotte utdelinger, barn og unge blir løftet frem, vi ser stolte kulturskolelærere, et engasjert nærmiljø og drømmer som realiseres. Vi har mange eksempler på tidligere stipendmottakere som i dag jobber som kulturarbeidere. På den måten har de også blitt ressurspersoner i nærområdet sitt, sier Gerd Holter.

Kommunikasjonsrådgiveren er ikke i tvil om at Drømmestipendet også gagnar Norsk Tipping.

– Det er ingen andre sponsoravtaler hvor vi får så mye tilbake. Vi får god pressedekning over hele landet, og blir profilert gjennom positive artikler og storstilte arrangement. På den måten får vi styrket

omdømmet vårt som en viktig samfunnsaktør som tar kultur på alvor, avslutter Gerd Holter.

tekst: hege arstad

foto: roar jøldahl

navn: Gerd Holter

alder: 62

utdanning: Artium, sekretærskole

yrke: Kommunikasjonsrådgiver i Norsk Tipping, med prosjektansvar for Drømmestipendet siden starten i 2004

aktuell fordi: Norsk Tipping og Norsk kulturskoleråd avgjorde i uke 41 Drømmestipendets framtid, sjekk kulturskoleradet.no for oppdatert informasjon

:fakta

OrdSnop med saltensmak

bodø: Skriveglede ble OrdSnop, kreativt fortellergodteri fra Salten.

Unge tekstskapere fra ni kommuner i Salten har vist at de sammen kan forfatte artig og spennende litteratur med sterk lokal forankring. I vår ble boka «OrdSnop» med undertittelen «Barn og unges blikk på Salten» lansert med høvelig mye brask og ditto bram. Forfatterkollegiet, hvor medlemmene er i alderen 8 til 16 år, avsluttet dermed prosjektet Skriveglede som de hadde arbeidet med siden høsten 2011.

Prosjektet var et samarbeid mellom kulturskolene og bibliotekene i Salten, i regi av Salten Kultursamarbeid. Deltakerne kom fra følgende ni kommuner: Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Meløy, Hamarøy, Saltdal, Steigen og Sørfold.

Målsetting med prosjektet har vært sammensatt, forteller prosjektleder Lisbeth Glanfield:

– Vi ville at det skulle bidra til at barn og unge får et aktivt og positivt forhold til kreativ skriving av tekster. Videre ønsket vi å skape skriveglede hos deltakerne, gjennom samarbeid og møteplasser. Vi ønsket å stimulere dem til å bli aktører, ikke bare mottakere av tekst samt stimulere dem til og forstå seg selv om sin egen skriveferdighet bedre, sier

Glanfield, som er ansatt i Salten Kultursamarbeid.

Og så skulle prosjektet minst én ting til: Bidra til å skape en saltidentitet.

Prosjektets innhold

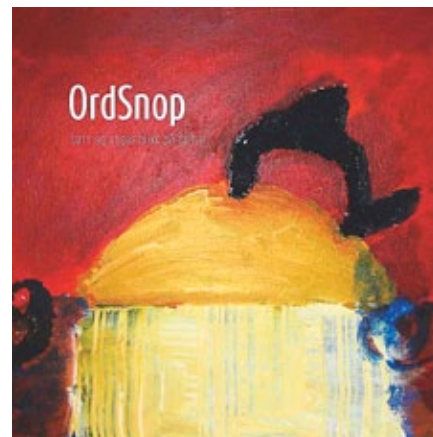
På veien til ferdig bok har barn og unge i saltenkommunene deltatt på verkstedkurs i kreativ skriving. Lærere har vært de forfatterne Therese Bakkevold og Ron Røstad fra Tromsø.

– Det er kulturskolene og bibliotekene som har organisert disse kursene. I noen kommuner ble disse kursene Den kulturelle skolesekken-prosjekt. Etter kursene har barna arbeidet videre med tekstene, og resultatet har blitt mange korte, varierte og morsomme tekster, sier Glanfield.

Blikk på Salten

Tema for skrivingen var altså barn og unges blikk på Salten. Hvordan er det å bo og leve der? Temaet er en oppfølger av et tilsvarende visuell kunst-prosjekt; «Hainn Sallte» fra 2009-2010.

Til sammen ble det samlet inn cirka 200 tekster fra de ni kommunene, tekster som så har blitt publisert og distribuert

ferdig produkt: «OrdSnop»-boka ble ett av produktene i enden av skapende skriving-prosjektet i Salten.

på ulike måter, ikke bare i bokform: Noen har blitt trykt på kort og plakater, andre publisert på nettsider, andre er muntlig formidlet med ulike arrangement. I «OrdSnop» fins 49 tekster. I tillegg er boka illustrert med bilder fra «Hainn Salte»-prosjektet.

Samarbeid med bibliotekene

– Når vi skulle starte et skriveprosjekt fant vi det naturlig å trekke inn bibliotekene som samarbeidspartnere. Der fins jo både kunnskap og ressurser som er veldig nyttig for et slikt prosjekt, sier Lisbeth Glanfield, som hadde med seg følgende kvartett i ei arbeidsgruppe som planla og driftet prosjektet: Hanne Barvik (Meløy kulturkontor), Kerstin Gierlich (Meløy bibliotek), Sigrun Fostad (Fauske kulturskole) og Sissel Huges (Bodø bibliotek).

tekst: egil hofslis
foto: erik veigård

Salte menneske

*Det er noko med salte menneske
noko som gjer dei annleis frå søte, sure og bitre.
Det er noko med menneske som ser havet slå mot land,
bøyrer måsane skrike, vassar i salt opp til knea
noko som gjer dei annleis frå søte, sure og bitre.
Eg har det på tunga.*

Solveig Berntzen (15), Saltdal kulturskole

Gode møter: Verkstedkurs i kreativ skriving med Therese Bakkevold og Ron Røstad var en del av prosjektet.

Forent i blues

inspirerende møte: Ola V. Lauvaas (t.v.) og Vegard Hasfjord fikk et viktig musikalsk møte med Michael Roach.

stjørdal: Mye lærdom å høste for unge kulturskoleelever når de får møte en durkdreven bluesmann som Michael Roach - til drivende improvisasjonssamspill.

Møtet fant sted på Hell i Stjørdal, under årets Blues in Hell i september. Elevene i alderen 10 til 20 år kom fra Stjørdal kulturskole, 57-årige Roach fra London (født i USA) og sammen serverte de vital bluesmusikk mange festivalgjester fikk fot for.

- Det ble kjempevellykka! Stort for elevene å få møte og spille med en kapasitet som Roach. Veldig inspirerende og lærerikt, det er lett å se og høre, sier Rolf Martin Snustad, saxofon- og improvisasjonslærer ved Stjørdal kulturskole, og den som har samarbeidet tettest med festivalarrangøren om opplegget «kulturskoleelever møter etablert artist».

Samarbeidsavtale

- Kulturskolen har en samarbeidsavtale med Blues in Hell, som har ført til ulike typer samarbeid oppgjennom årene, noe kulturskolen har stor glede av, sier Snustad. I år ble nærmere 30 elever og cirka et halvt dusin lærere involvert i samarbeidsprosjektet. Rolf Martin Snustad hadde en dialog med Michael Roach i forkant av første øving, som fant sted to dager før selve opptredenen. På konserten hadde alle de tre bandene fra kulturskolen egne sett i tillegg til fellesnummer med bluesstjernen

- Improvisasjon er jo forberedt leik, så sjøl om vi hadde gjort noen forberedelser, var det klima for endringer underveis, sier Snustad.

Det foreligger allerede planer for hvordan det skal samarbeides neste år. Snustad synes det er hyggelig at festivalen lytter så godt til kulturskolens ønsker, også når det gjelder hvilken type artister kulturskolen kan tenke seg å samarbeide med.

Musikk og historie

Michael Roach har spilt på Hell flere ganger, og liker tydeligvis å samarbeide med og lære bort et og annet til unge musikere. I tillegg til samarbeidet med kulturskoleelevene var han i år rundt om på Stjørdals ungdomsskoler og holdt

konserter som et tilbud innen Den kulturelle skolesekken.

Også i 2009 og 2010 besøkte han ungdoms- og barneskoler i Stjørdal i forbindelse med at han var festivalartist. I tillegg til Roachs musikk har elevene fått et lite innblikk i bluesmusikk og dens opprinnelse samt dens store betydning for dagens musikk. Også litt historikk i forhold til slavenes historie og rasepolitikk i USA gjennom flere hundre år har Roach presentert for elevene. Roach har besøkt Norge mange ganger, og ofte gjort konserter i lag med den trønderske bluesduoen Jolly Jumper & Big Moe.

tekst: egil hofslī
foto: bård hestnes

talent og erfaring: Unge stjördalinger på lag med bluesmannen Michael Roach.

Fra klasserom til gateplan

bergen: Med utgangspunkt i elevenes tanker og erfaringer rundt sitt eget nabolag, skaper prosjektet «Vår gate» kunst og kulturell utfoldelse som involverer et helt nærmiljø.

Vår gate startet som et prøveprosjekt ved Bergen kulturskole i fjor høst, og er en videreutvikling av kulturfagprosjektet som skolen i snart seks år har drevet i bydelene Laksevåg og Åsane, der alle de cirka 1050 elevene har fått tilbud i kulturskolefagene dans, teater, musikk og visuelle kunsthag.

– I løpet av skoleåret 2011/2012 besøkte og samhandlet Vår gate med fire utvalgte skoler i Bergenhus og Årstad, sier Alf Bugge Gjerstad, initiativtaker til Vår gate-prosjektet samt lærer og fagsjef for visuelle kunsthag i Bergen Kulturskole.

I løpet av høstsemesteret fikk elevene på andre og tredje trinn ved Slettbakken og Fridalen skole besøk av fem kunsthaglærere fra kulturskolen hver mandag i fem uker. På nyåret sto elevene i samme

trinn ved Ny Krohnborg skole for tur, og på tampen av vårsemesteret var turen kommet til elevene i sjuende trinn ved Møhlenpris skole.

Eksperimentelt

I følge Gjerstad skiller Vår gate seg ut fra andre grunnskoleprosjekt på flere måter.

– Dette er ikke et ordinært skoleprosjekt hvor våre lærere går inn og underviser, men et eksperimentelt arbeid hvor vi fra starten av ikke vet hvordan arbeidet utvikler seg, fordi det kunstneriske og kulturelle uttrykket bygger på mulighetene og kompetansen som ligger hos elevene og i nærmiljøet, sier Bugge Gjerstad.

Fokuset i prosjektet er elevenes egne erfaringer og tanker om deres gate, historie, miljø, familier og venner.

Kulturskolelærerne arbeider i tverrfaglige team med elevene og bygger videre på det som allerede eksisterer. Før det kreative arbeidet begynner, samler en inn informasjon gjennom samtaler med elevene.

– Vi har også gjennomført verkstedkurs med foreldre og lærere før vi så diskuterte oss frem til hva vi skulle gå for, og hvordan vi skulle omsette tanker og ideer til et produkt, sier Bugge Gjerstad.

Styrket nabolagsprofilen

Vår gate finansieres delvis gjennom statlige og kommunale levekårsmidler. For å få prosjektet fra klasserom til gateplan, og på den måten styrke nabolagsprofilen, bevilget Bergenhus og Årstad kulturkontor 50.000 kroner til billedkunstner Katrine Meisfjord. Kunstneren har vært initiativtaker til flere nabolagsprosjekt tidligere og ble hentet inn til Vår gate 1. januar.

– Min rolle var å koordinere kulturskolens prosjekt og lokale krefter i skolekretsene det ble arbeidet i. Mye av det jeg gjorde var å drive oppsøkende virksomhet i nabolaget. Jeg kartla hva slags type kunnskap og ressurser som fantes i nærmiljøet, for så å finne ut hvordan dette kunne implementeres i skoleprosjektet. Jeg er svært opptatt av å skape kommunikasjon og en felles plattform gjennom kunsten for mennesker fra ulike kulturer og sosial bakgrunn, og synes det var spennende og inspirerende å se hvor mange kunstneriske muligheter som faktisk åpner seg gjennom samhandling, sier Meisfjord.

gatehjørnekonserter: Vår gate-prosjektet skapte mange kulturelle møter i flere bergenske bydeler i vår.

improvisasjonsteater: Frigruppe engasjerer barn og ungdom på gatefesten.

Nabolagsfest med mangfold

12. mars var det duket for teaterforstillinger, utstillinger, sang, dans og fest i hager, balkonger, garasjer og gater i nabolaget til Ny Krohnborg skolekrets. Meisfjord hadde fått med seg lokale lag og foreninger, som Den tamilske fløytegruppe, Mannskoret Fremad og Solheim teatergruppe. Kvinner fra Internasjonal kvinnegruppe i Sambrukshuset laget mat til festen sammen med elever og foreldre. Et helt nærmiljø var med andre ord involvert i en nabolagsfest med stort spenn og mangfold.

– Arrangementet var en sann fryd og glede! Målsettingen for oss i kulturskolen er å komme oss ut på steder vi ikke har vært, og på den måten nå ut til mennesker vi ellers ikke når. Ved å bringe ulike mennesker sammen gjennom kunst og kulturelle uttrykk, kan de oppdage hverandre på nytt, se sine omgivelser i et annet lys og reflektere over seg selv og det de ser, sier Alf Bugge Gjerstad. – Det fins mange enkeltmennesker der ute som ikke kjenner seg fortrolig med det som skjer i kulturskolen, og for å nå ut til disse kan vi ikke bare jobbe på den tradisjonelle kulturskolefaglige måten. Vår gate viser at vi i kulturskolen ikke trenger å sitte og vente på politiske oppgaver. Det er tross alt vi som kjenner faget og mulighetene.

Stort potensial

– Vi har ikke kommunale prosjektmidler til å fortsette til høsten, men vi ønsker å gå videre med dette og kommer til å søke om ytterligere midler, sier Alf Bugge Gjerstad.

Det gode budskap har allerede spredt seg. 16. november er Bugge Gjerstad invitert av Norsk kulturskoleråd region BTV til å holde foredrag om prosjektet ved nettverksamling for pedagoger innen

visuelle kunsthøgskolen i Buskerud, Telemark og Vestfold.

– Vår gate har stort potensial, og vi ønsker selvsagt å formidle dette som et eksempel på hvordan kulturskolen kan jobbe med hele nærmiljøet. Kunst er ikke bare et objekt, det kan også være handling knyttet til eget liv, sier Alf Bugge Gjerstad.

tekst: hege arstad
foto: jeanette ekren

grønn performance: Planting av egenprodusert gress på overraskende steder på Møhlenpris i Bergen.

foto: alf b. gjerstad

Ut i naturen og opp i trærne

trondheim: Naturen kan være et spennende klasserom for kulturskoleelever. Og et samarbeid med en jubilerende turistforening kan lede til et vell av spennende utstillingsmuligheter - på nye arenaer, for et nytt publikum.

For hytter i fjellet, vinduer i sportsbutikker og trær er ikke de vanligste utstillingsstedene når kulturskoleelever skal vise fram sin visuelle kunst. Men når Trondhjems Turistforening (TT) fyller 125 år, og ønsker å samarbeide med Trondheim kommunale kulturskole, blir det utstillinger både ute og inne, høyt og lavt.

«Jeg og naturen» er tittelen på prosjektet som en begynte å planlegge høsten 2010, og som ikke ebber ut før på slutten av jubileumsåret 2012. Alle de 160 elevene ved seksjon for visuell kunst ved Trondheim kommunale kulturskole har vært involvert i prosjektet på et eller flere vis, det samme har seksjonens lærere Lucyna Czaplinska, Rune Folgerø, Anne-Tove Huse, Kari Elise Mobeck, Ann Hege Sæther, Peter Sutton samt seksjonens leder; Siri Singasaas.

- Vi er veldig godt fornøyd med både prosess og resultat. TT har gitt oss stor frihet til å utvikle prosjektet slik vi ønsker, samtidig som TT har hjulpet oss både praktisk og med økonomisk støtte, sier Siri Singasaas. - Gjennom slike prosjekt får vi veldig god synliggjøring av vår

aktivitet på nye, spennende arenaer og for et nytt publikum.

Unges blikk på natur

- Vi har håpet at bidragene vil speile barn og ungdoms eget blikk på natur og naturopplevelser, sier Siri Singasaas, som har merket seg at elevene har blitt vel så opptatt av TT som forening og av TT-hyttene som av natur og friluftsliv.

Det vises da også i all den kunsten som har blitt til i skoleåret 2011-2012. Det har blitt laget t-skjorter med den kjente røde T-en som en del av motivene, t-skjorter som har blitt utstilt i trær. Det har blitt laget skulpturer som forestiller hi og huler og andre former for ly, i gips og naturmaterialer som elevene sjøl har vært med på å samle inn. Det har blitt laget grafisk kunst med motiver av dyr og andre vesener som kan bo i de hulene og hiene elevene tidligere laget.

Og det har blitt laget tegninger av nye turisthytter, hvor utgangspunktet for hver hytte var foto av to ulike vinduer. Det har vært andre naturrelaterede tegneoppgaver samt et bokbindingsprosjekt, is- og snøskulpturering har også stått

mosaikk til fjells: 45 kulturskoleelever skapte dette mosaikkbildet av og ved Jøldalshytta i Trollheimen.

på timeplanen, og det har ikke minst blitt laget et digert mosaikkbilde, som i sommer har vært utstilt ved Jøldalshytta i Trollheimen. - Cirka 45 elever bidro til mosaikkverket «Drømmer», som er satt sammen av 150 bilder, forteller Siri Singasaas.

Utgangspunktet var et foto av Jøldalshytta. Fotoet ble delt og skåret i 150 små firkanter. Mens elevene så nøye som mulig overførte de små miniatyrfotoene til MDF-plater, fikk de også beskjed om at de i tillegg skulle legge inn et fremmede-

lement. Dette skulle helst ha noe å gjøre med det å gå på tur. Men viktigst var elevene fantasi. Derfor ble det rom for både Eiffeltårnet, en sjiraff, en moped ... - og veldig mye annet artig. Lærer Peter Sutton bar så

høyt henger de: t-skjorter med den velkjente røde T som motiv del ble like godt utstilt i et tre. **foto: siri singasaas**

fyrhytta turisthytte: Erik Kirkebøs kreative «utkast» til ny TT-hytte.

foto: peter sutton

hele mosaikken til fjells og monterte den i ramma som TT-medlemmer allerede hadde satt opp. Kunstverket fikk gjennomgå i tøffe vindkast i sommer, men planen er nå at TT skal gi mosaikken rom innomhus.

Kulturskolekunsten har vært mulig å oppleve ved fire turisthytter i Trollheimen og Sylane dette året. Det har også blitt utstillinger på en rekke andre plasser, som i kulturskolens egne lokaler, på Trondheim folkebibliotek, i TTs egen brygge med butikk og møtelokaler, i en sportsforretning og på et utfartssted i Bymarka.

Ennå gjenstår blant annet en utstilling i forbindelse med et internt TT-møte 1. november samt ved TTs store jubileumsforestilling 15. desember.

– Dette er et opplegg jeg kan anbefale andre kulturskoler å forsøke; det fins sikkert spennende tilsvarende samarbeidspartnere i de fleste kulturskoles nærrområde - med eller uten et jubileum på gang, sier Siri Singaas.

tekst: egil hofsl

KRUt-X tok bølgen

Larvik: Temaet for den skandinaviske kulturskoleforestillingen var vann, og hva kunne da være et mer naturlig arrangementssted enn Bølgen kulturhus i Larvik.

Forestillingen KRUt-X med elever og lærere fra 23 danske, svenske og norske kulturskoler ble arrangert i mai, etter en ett år lang reise fra idé til forestilling. Dette prosjektet er en del av EU-prosjektet KRUt, som starta i 2010 og sluttføres i 2013.

200 elever og lærere var med på framføringen i Larvik. «Oppdraget» ble gitt dem i april 2011, og temaet for forestillingen var vann. Dette var et naturlig valg av tema, da alle kulturskolene ligger i Kattegat/Skagerak-området.

Lærere og elever har siden vært aktive med å ta opp lyder som kan assosieres med vann, som for eksempel rennende vann i springen, trekke ned på do, surkling i messinginstrumenter fylt med vann, og mye, mye mer. Tekster rundt dette temaet har også vært skrevet og lagt ut på KRUts nettsted krut.eu.

Alt dette materialet hadde musikkansvarlig Hasse Hjortek og regissør Arne Berggren satt sammen før elevene og lærerne møttes i Larvik 17. mai for felles prøver. I tillegg hadde alle de involverte kommunene blitt satt i forskjellige samarbeidsgrupper for at elevene og lærerne skulle lage tre minutter lange soloinnslag

med gitte tema knyttet til forskjellige vann- og væskeelementer. Her varierte temaene fra bølger til kroppsvæsker.

Alt dette til sammen endte opp i en 90 minutters forestilling, som vil bli stående som ett av høydepunktene i KRUts prosjektperiode.

fakta om KRUt:

- Hva: EU-prosjekt, Interreg IV
- Hvem er med: Danmark, Sverige og Norge deltar med 23 kommuner
- Norske deltakerkommuner: Moss, Drammen, Kongsberg, Horten, Larvik, Nøtterøy, Skien, Kristiansand, Mandal
- Prosjekt mål: Å utvikle kulturskolenes virksomheter og binde regionen sammen
- Hovedtemaer for innhold:
  - Kulturelt mangfold
  - Reell integrasjon
  - Unge talenter
  - teknikk og entreprenørskap
- Prosjektperiode: 1. august 2010- 21. juli 2013
- Kontaktperson Norge: Rut Jorunn Rønning, rut.jorunn.ronning@kulturskoleradet.no
- Aktuelle nettsteder: krut.eu og interreg-oks.eu

tekst: egil hofsl
foto: håkan sandh

fuktig tema: Fra KRUt-forestillinga i Larvik, med vann som tema.

Sterke klarhetsøyeblikk

ungdommens eget verk: – De unge skuespillernes tilstedeværelse i verket var uangrikelig - dette var deres forestilling, sier teaterlærer Joanna Magierecka.

jessheim: Hver eneste gang vi arbeider med performance art blir jeg overrasket, over hvor viktig prosessen og forestillingen blir for mine unge elever, hvor modige de er, hvor utrolig spennende det er å utforske en teatersjanger ukjent for de fleste.

Det sier Joanna Magierecka, teaterlærer ved Ullensaker kulturskole. På slutten av forrige skoleår kom hun og teatergruppa Skjebnehuset i mål etter en lang prosess og produksjon, da oppsetningen «Moments of Clarity» ble vist både på Rampelysfestivalen i Oslo og på Ullensaker kulturskoles egen teaterfestival KulT på Jessheim.

– Jeg elsker å arbeide med samtidskunst, med performance art, med barn og unge. Nå har jeg gjort det i over ti år, og metodene føles mer treffsikre. Samtidig er prosessen hver gang som et fritt fall; hvor ender vi? Mister jeg mine elever underveis? I det fragmenterte, personlige, merkelige univers som performance uvilkårlig er, sier Joanna Magierecka.

Ønsket seg performance

I hele forrige skoleår arbeidet hun sammen med Skjebnehuset, som er ungdomsgruppa ved Ullensaker kulturskole, med nettopp performance art. Polskfødte Magierecka, som blant annet har en master i dramaturgi fra Aarhus universitet, har vært teaterlærer for gruppas medlemmer i fire år. I den tida har de vært innom mange ulike teatersjanger og -tradisjoner. Våren 2011 kom så elevene med et ønske om å arbeide med det deres lærer har spesialkompetanse på; performance art.

– Jeg fikk mulighet til å lukke gruppen, og fikk bare én ny elev, som insisterte på at han ville takle den vanskelige situasjonen han havnet i; en helt ny gruppe og en fullstendig ukjent sjanger for ham. Jeg

endte opp med seks elever i alderen 15 til 19 år. Det skal sies at de innad i gruppen er enormt samkjørte og trygge på hverandre, ellers ville prosessen være helt umulig. Å arbeide med performance art er litt "risikosport", elevene må stole på hverandre og på sin lærer, sier Joanna Magierecka.

– Ualminnelig viktig verktøy

– Som alltid innleder jeg disse performative prosesser med undervisning i det teoretiske, ved å plassere tradisjonen i historisk og samfunnsmessig perspektiv. Vi hadde lange samtaler om performance, men også om samtiden, især ut fra elevenes ståsted. For det er der performance art er et ualminnelig viktig verktøy - sjangeren gir mulighet til å finne frem til deltakernes stemme, til det

materialet og de historier de bærer på, samtidig med at en arbeider mot et høyt estetisert uttrykk, sier Magierecka.

Hun og Skjebnehuset brukte våren 2011 på å undersøke tematikken, gjøre research for å finne egnet visuelt materiale til forestillingen, lage fysisk materiale samt risse opp performative roller, som viste seg å fungere mer som manifestasjoner av karakterer, enn som helstøpte rollefigurer.

– Usedvanlig manifestasjon

– I tillegg diskuterte vi oss fram til hva som kunne egne seg som filmmateriale, som en av elevene ønsket å lage til forestillingen. I desember var så manuset klart, et manus som besto av tekster og scener skrevet av elevene, mens jeg sto for komposisjon og dramaturgi. Deretter fulgte en periode med personinstruksjon og intens arbeid med forestillingens iscenesettelse. Til slutt kom filmprosjeksjoner, filmet og spilt av elevene, uten min tilstedeværelse, sier Magierecka.

Hun synes forestillingen ble en usedvanlig manifestasjon av hva unge mennesker kan, hvis de bare får mulighet til det.

– Det ble hjertevarmende, intrikat, forunderlig ... Kanskje ikke så "lettlest", men derfor desto mer voksent i uttrykket. De unge skuespillernes tilstedeværelse i verket var uangripelig - dette var deres forestilling, en kunne merke det gjennom hver eneste lille bevegelse, hver eneste merkelig replikk og tekst. Det ga meg, og forhåpentlig også publikum, en unik innsikt i hva unge mennesker tenker, føler og brenner for, sier teaterlærer Joanna Magierecka.

De medvirkende

- Videoprojeksjoner: Markus Tangre
- Skuespillere på scenen og prosjeksjoner: Tina Charlotte Hedegaard Frey, Ole Martin Jægtvik Fosseid, Fredrikke Holmestrand, Jørgen Aleksander Øveraas Haaga, Malin Kaastad, Markus Tangre

tekst: egil hofsl
foto: åsa jarmann

hjemme og borte: Skjebnehusets oppsetning «Moments of Clarity» ble vist både i Oslo og på Jessheim.

– Det morsomste og mest lærerike

jessheim: «Moments of Clarity» har vært det morsomste og mest lærerike prosjektet vi som gruppe har vært gjennom.

Det sier Ole Martin Jægtvik Fosseid, teaterelev ved Ullensaker kulturskole og med i Skjebnegruppen som sist vår produserte og satte opp forestillingen «Moments of Clarity».

– Det å jobbe med performance art er i seg selv krevende, og med tekstutvalget og regien vi som gruppe jobbet med, ble det desto mer krevende på grunn av alle de forskjellige sinnsstemningene og uttrykkene vi var gjennom i løpet av forestillingen. Likevel tror jeg at jeg snakker for hele «Skjebnehuset» når jeg sier at «Moments of Clarity» har vært det morsomste og mest lærerike vi som gruppe har vært gjennom, sier Ole Martin.

– Å arbeide såpass tett med både hverandre og våre egne tekster har skapt et fantastisk miljø i gruppa. Tekstene; våre fortellinger om hendelser fra våre egne liv, har blitt ivaretatt på en utrolig god måte hele veien. Det å spille sin egen historie på scenen kan være vanskelig, men vi som gruppe har hele tiden blitt ledet gjennom det på en betryggende måte, sier han og avslutter:

– Vi ble utfordret og «dyttet» til våre ytterpunkter, vi jobbet hardere og mer målrettet enn noen gang før, og det vi endte opp med var en visning som jeg tror en samlet gruppe kan si seg enig i at var en suksess, både for oss som sto på scenen og de som satt i salen.

Velkommen til en munter og sangglad dag tilrettelagt for lærere i kultur- og grunnskole! Vi tilbyr både nytt og tradisjonelt, friskt og variert repertoar til ulik bruk. Kor Arti' digital vil bli presentert i utvidet utgave! Lunsj og materiell (hefte og komp - cd) er inkludert.

Gratisk design: Guri Jernstad AS Foto: UKMs nettredaksjon

UKE	DATO	STED
44	31. okt	Mosjøen
	01. nov	Bodø
	02. nov	Tromsø
45	06. nov	Kr.sand
	07. nov	Skien
	07. nov	Førde
	08. nov	Bergen
46	09. nov	Stavanger
	12. nov	Hamar
	13. nov	Oslo
	14. nov	Oslo
	15. nov	Oslo
47	16. nov	Oslo
	22. nov	Molde
48	23. nov	Levanger
	30. nov	Trondheim

Kursholdere: Ragnhild Skille, Marianne T. Knutsen, Tor Egil Skaar, Bård Hestnes, Morten Huuse, Bjørn Sigurd Skjelbred og Ingrid Almås

Pris pr deltaker: kr 1390,- inkl materiell (hefte/komp-CD) og lunsj.
Bindende skriftlig påmelding så snart som mulig.
Senest to uker før kursstart.

www.kulturskoleradet.no post@kulturskoleradet.no
7491 Trondheim T: +47 73 56 20 00

Danse-dvd nummer sju

trondheim: «Ut på golvet - dans og bevegelse volum 7» er straks å få som dvd.

Norsk kulturskoleråd er produsent og utgiver av denne undervisnings-dvd-en som bygger på kurspakken (cd og hefte) med samme navn som ble utgitt i forbindelse med kursturneen i vår.

Dvd-en rommer 20 danser, og Ragnhild Skille, prosjektleder i Norsk kulturskoleråd, sier at en igjen har forsøkt å tenke allsidighet når dansene er valgt ut. Skille og medprosjektleder Siri Singaas håper dvd-en skal være et godt supplement til danseundervisninga i kulturskolen samt at den også skal kunne brukes i grunnskolen.

I tillegg til Skille og Singaas er Ina Dahl og Trine Onsøien sentrale som instruktører på dvd-en, slike de også var på vårens kursturné. I tillegg medvirker danseglade lærere og elever fra Nord- og Sør-Trøndelag. Dvd-en skal være klar for bestilling primo november, og kan da lettest bestilles på kulturskoleradet.no.

Kulturskoledagene i Kristiansand

kristiansand: Kulturskoledagene 2013 skal arrangeres i Kristiansand, 5.-6. september neste år.

Det har styret i Norsk kulturskoleråd bestemt. Kulturskoledagene arrangeres av Norsk kulturskoleråd, og er det viktigste møtestedet for norske kulturskolepedagoger, hvor de kan hente både lærdom og inspirasjon samt utveksle erfaringer og bygge nettverk.

Nasjonalt fagforum i Trondheim

trondheim: Fra Bergen til Trondheim, men med samme fokus: Å gi kulturskolelærere innen dans, teater og visuell kunst en arena for faglig oppdatering og dialog samt erfaringsutveksling.

Vi snakker om Nasjonalt fagforum, og 2013-utgaven som arrangeres i Trondheim 7.-8. mars neste år. Det er Norsk kulturskoleråd som inviterer til denne konferansen som arrangeres ved Nova Hotell Kurs og Konferanse. Første utgave av Nasjonalt fagforum ble arrangert i Bergen i 2011. Påmelding blir mulig på kulturskoleradet.no senere (trolig medio november).

UMM landet rundt

prøver igjen: Duo Celliano med Julia Xia (t.v.) og Vivian Louise Tsui gjorde det skarpt i UMM 2011, og er påmeldt også i år.

regionale mesterskapene kan få oslotur i november, når det nasjonale mesterskapet arrangeres ved Norges musikkhøgskole.

Der blir det nye muligheter, mer erfaring og ny jurybedømmelse. De som kvalifiserer seg dit er alle å regne som vinnere, men de som presterer aller best belønnes med de gjeveste prisene og fine konsertoppdrag. Og den beste av de beste utropes til Årets musiker.

For mer informasjon om UMM: Følg med på umm.no både før, under og etter de ulike mesterskapene i høst.

tekst og foto: egil hofslia

trondheim: Høst er sesong for Ungdommens Musikkmeesterskap. Oktober er de regionale mesterskapenes måned, mens det i november er tid for det nasjonale mesterskapet.

Lørdag 20. oktober skjer det: Seks regionale mesterskap samler over 250 musikere, flere av dem skal sågar på podiet både som solister og ensemblemusikere. Dette skjer i byene Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand og Oslo. Deltakerne står fritt til å velge hvilket regionalt mesterskap de deltar i. Alle deltakerne har meldt inn et ti minutters spilleprogram.

På nettstedet umm.no skal du finne nærmere informasjon om hvor og når de regionale mesterskapene finner sted 20. oktober.

De som presterer best den dagen kan få en ny spennende utfordring i det nasjonale mesterskapet i Oslo 23. - 25. november. Arrangører er Norsk kulturskoleråd

og Norske Musikk læreres Landsforbund (NMLL). Otto Graf fra NMLL er i år prosjektleder for UMM, når Mona Grande Lund i Norsk kulturskoleråd har permisjon.

Dette er ellefte året UMM blir arrangert. Ungdommens musikkmeesterskap 2012 er en spennende og lærerik arena for blåsere, pianister, slagverkere, duoer og ensembler.

Nyttig erfaring og gjeve premier

Ungdommens Musikkmeesterskap er ment å være et mål å strekke seg mot for alle unge klassiske musikere (inntil 23 år). Gjennom arrangementet får alle deltakere verdifull konserttrening og en jurybedømmelse som skal være til å lære av. Og de som lykkes aller best i de

TONEHEIM
FOLKEHØGSKOLE

Musikk og samspill
fra morgen til kveld

Inntak etter hovedinstrument.
Har du lyst til å satse på direksjon
eller komposisjon?
Toneheim er stedet!

Søk før 1. februar 2013
for opptak til skoleåret
2013-2014!

www.toneheim.no
post@toneheim.no

:langs & tvers

Gir opera til folket

tromsø: Tromsø kulturskole er med på laget når Operaforeninga i Tromsø og gode venner i oktober lanserer «Operadagaen i Tromsø 2012». – Målet er å gjøre opera tilgjengelig for alle, sier Roald Karlsen i Operaforeninga til troms0.no. Fra 18. til 20. oktober har de sammen med kulturskolen, byens musikkonservatorium, Byorkesteret, kammerkoret/operakoret UltimaT-hule, Hålogaland Teater, Vertshuset Skarven og Nordnorsk Opera og Symfoniorkester laget en operafestival. Til sammen er det fire arrangementer som inngår i det offisielle programmet, og to av dem er rettet mot de yngste. Kulturskolen viser utdrag fra sin kommende operaoppsetting.

Spektakulær åpning i Stavanger

stavanger: Det var et forrykende show da åpningsseremonien av Stavanger kulturskole og Stavanger katedralskole Bjergsted fant sted, skriver Rogalands Avis. Rundt 300 elever fra disse skolene deltok i forestillinga. Rogaland Ungdomssymfoniorkester framførte musikk skrevet av John Erik Kaada, mens dansere i svart og oransje beveget seg til musikken mellom hovedscenen og publikum. Mellom sceneopptredene ble det vist videohilsener på den ene veggen av kulturskolebygget. På samme vegg dukket det også opp dansere i flere av vinduene, før det hele ble avsluttet med at barna med ballongene slapp disse mot himmels.

Frøya kulturskole inn i storsenter

sistranda: Fylkesutvalget i Sør-Trøndelag har vedtatt å samlokalisere Frøya videregående skole med Frøya kulturskole i et kulturhus i et nytt kultur- og kompetansesenter på Sistranda fra august 2014, melder froya.kommune.no. Prosjektet har en kostnad på 155 millioner kroner. Frøya kommune betaler 103 millioner kroner, fylkeskommunen 52 millioner. – Jeg er glad for at vi har kommet frem til en avtale med kommunen som sikrer denne utbyggingen og samlokaliseringen, sier fungerende fylkesordfører Arne Braut. – Vi satte som betingelse at dette skulle være et nullprosjekt både i forhold til investerings- og driftskostnader, og det klarer vi nå å gjennomføre.

Kul Mat også i Hedmark

løten: Løten kulturskole har fått midler fra Norsk kulturskoleråd til å igangsette kurs i matlaging for ungdom, et kurs under vignetten Kul Mat. Målgruppen i første omgang er elever i ungdomsskolealder. Matpedagog og lærer ved Høgskolen i Hedmark, Lilja Søberg, er ansvarlig for kurset som vil foregå ved Løten ungdomsskole. Matkultur og kokkekunst er et fag som er på tur inn i kulturskolene. Flere forsøksprosjekt er gjennomført, og erfaringene er gode.

Nytt tilbud for unge folkemusikere

oslo: I høst starter Laget for folkemusikk og Oslo musikk- og kulturskole et tilbud for unge felespillere og kvedere i osloområdet, melder folkemusikk.no. Én torsdag i måneden blir det øvinger i Oslo juniorspelemannslag og hos Småkvederne i Oslo, på Marienlyst skole. Unni Løvlid og Bjørn Sigurd Glørvigen er instruktørene på vokal, og Marit Vestrum og Mari Skeie Ljones er felelærerne. Aldersgruppe: 10-18 år, og felespillerne må ha spilt i to år. Laget for folkemusikk er av de eldste lokallagene i FolkOrg, danna i 1903. Og laget er et naturlig sted å starte spelemannslag og kvedergruppe.

Kulturskole for eldre

langesund: «Instrumentalundervisning for seniorer» kaller Bamble kulturskole sitt tilbud til eldre som har lyst til å lære seg å spille eller friske opp gamle ferdigheter, skriver pd.no. «Kulturskole for voksne» kaller de det også, og dermed forteller de at en ikke trenger å være så veldig gammel for å kunne melde sin interesse for tilbudet. Tilbudet omfatter i første omgang kurs i fløyte, saxofon og gitar.